

НИКОЛИЋ ПОБЕДИО И У ШУМАДИЈИ

Хоће ли Крагујевац имати *прошекцију*

ПЛАНОВИ ЗА ОЖИВЉАВАЊЕ
ДЕСНЕ ОБАЛЕ ЛЕПЕНИЦЕ

Река, пруга и
психолошка баријера

СТРАНА 8

НЕСТАШИЦЕ У ЗДРАВСТВУ
СВЕ ОЧИГЛЕДНИЈЕ

Молба Богу за
здравље

СТРАНА 10

МУКЕ У ОСНОВНОЈ ШКОЛИ
„ЈОВАН ПОПОВИЋ” ЗБОГ СТАНА

Кад од вишка
боли глава

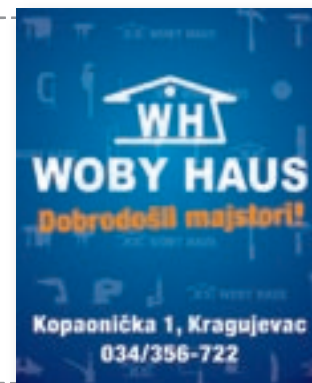
СТРАНА 12

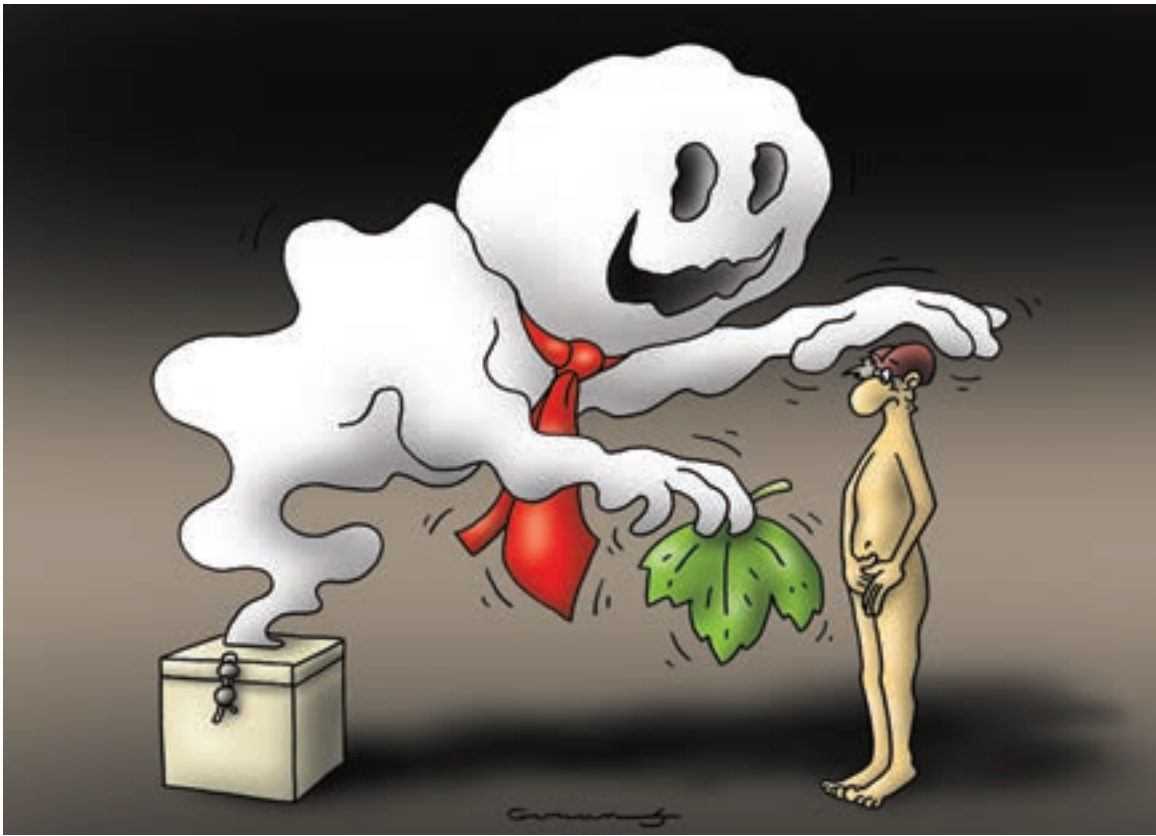

БАРАТ БУШАН, ПОЧАСНИ
ДОКТОР НАУКА КРАГУЈЕВАЧКОГ
УНИВЕРЗИТЕТА

Спој науке и природе

СТРАНА 17

Карикатура: Горан Миленковић

ДРУГА СТРАНА

Правда

Пише Драган Рајичић

Нови председник Србије у једном је можда у праву: његова победа је и резултат бојје правде! Не знам шта је при том он мислио, али ја ту правду препознајем у томе да онај ко на својим плећима успе да изнесе толико тешких хипотека прошлости и са невиним осмехом се кандидује за првог човека државе и треба да буде награђен шлагом на тарту, макар он био умућен од гласова сваког петог грађанина са бирачким правом. Има можда за њега ту неке бојје правде, али је питање да ли је сам Бог још у животу када нам се овако посрећеше и ови избори!

Са друге стране, има и неке правде у томе да Борису Премилостивом видимо леђа. У два турнуса трговао је изборном вољом својих бирача, најпре са Коштуницом као мандатаром, па са Дачићем, опраштао оно што се протагонистима српског суноврата деведесетих није смело опростити, мешао се у све и о свему сам одлучивао и на крају нас својом политиком довео у ситуацију да за новог председника добијемо човека са прошлошћу коју не бих пожелео ником ко држи до свог морала.

И, дабоме, би Страшни Суд! Грађани Србије одлучили су на изборима да га пошаљу у историју, макар и привремену. Ако је цела та „операција“ изведена уз помоћ Свевишњег на кога се Николић позива, остаје само питање, да ли је, сиромаш, крив и за нешто што ми не знамо, кад га стиже овако тешка казна. И шта смо тек онда ми Богу згрешили да нам на чело државе дође човек који се у животу одрекао од свега што је радио.

Ако је одлазећи Борис, пак, ишта добро урадио на политичкој сцени Србије, урадио је то управо својим одласком, признавши достојанствено пораз, честитајући победнику и одржавши конференцију за новинаре са које би његови одговори на сва питања могли да уђу у уџбенике као обавезна лектира из демократије за све будуће политичке такмаце. Што је до тог драгоценог политичког капитала дошао тек након свог пораза, рачуна, сам је крив. Ја сам му помогао колико сам могао. Стегао сам зубе, зажмурио на оба ока и, упркос свему, тутнуо сам му свој глас. За давање гласа Николићу, ту је кључна разлика, очи бих морао да извадим, а мозак да бацам у канту за ђубре, што је, молим новог председника да ми то узме као олакшавајућу околност, технички било немогуће.

Али, како одлазећем Борису није помогао ни тај мој тешком муком одвојени глас, све су прилике да њему у овом турнусу и није било спаса. Како сејао тако и жњео, рекао би наш премудри народ који, додуше, управо на том терену прехране има извесне проблеме. Под Борисом глад је заваривао углавном гутањем празних обећања, а под Томом ће крчање црева за почетак морати да смири тако што ће да изеде једну велику кнедлу састављену од њега самог. Уз помоћ цака са содом бикарбоном, да се и то сварити!

Ајмо сад на Дачића. Лепо је човек тражио да са демократама написмено договоре владу пре избора јер сам најбоље зна да је оно што се са њим ради на реч сигурно као врбов клин. Међутим, кад свој потпис стави на папир понекад му се деси да исти и испоштује! Сад су, нема сумње, новонастали политички ветрови његов карактер поново ставили на тешко искушење: њега и даље хоће сви, он може са свима и како доћи до најбоље цене питање је сад! Буде ли сада преварио Тадића може је још само он остао, као Николића и Коштуницу прошли пут, ето нама и анекса на причу о бојжој правди с почетка текста. Такав епилог обавезивао би одлазећег нам председника да нам се више никада не врати на власт јер би на најочигледнији начин показао са ким је све ове године развијао демократију и градио нашу европску будућност.

АНКЕТА ДА ЛИ СТЕ ЗАДОВАЉНИ ПОБЕДОМ ТОМИСЛАВА НИКОЛИЋА?

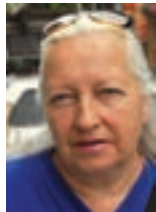
М. Ивњишковић

Драган Средојевић,
трговац:
- Нисам знао, хвала што сте ме обавестили.

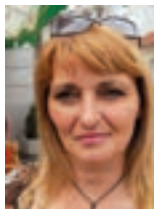
Маја Вуловић,
доктор
медицинских
наука:
- Презадовољна,
као и сви који
желе демократске
промене!

Љубинка Јајић,
пензионер:
- Морао је Тадић
да оде са
диктаторске
политичке стене.

Милутин Ћорић,
дипл. машински
инжењер:
- Најзад светло
на крају тунела,
скинуће мафију.

**Снежана
Вуќиновић,**
приватник:
- Волим, наш
човек,
Крагујевчанин.

Олга Радојевић,
пензионер:
- Јако сам
неповерљива.

**Недељко
Тешовић,**
професор:
- Људска правда!

**Душан
Благојевић,**
пензионер:
- Лепо, брате,
феноменално....

**Валентина
Вукићевић,**
туристички
водич:
- Волим,
највише због
Александра
Вучића, сада ће и
он да буде неко!

ЖИТОПРОДУКТ
Крагујевац, Војводе Путника 70
Телефони: 034 370 303
370 215, 370 072, 370 135, 370 192
zitoprodukt@nadlanu.com

Брашно по произвођачним ценама

Произвођачке цене,
гарантовани квалитет
белог, лиснатог,
печеног, замрзнутог
печива

Све врсте хлеба и печива у нашим објектима:
ТЦ Аеродром, Мала пијаца,
код улаза у Житопродукт,
у кругу Заставе,
у Улици Драгослава Срејовића 5

Prozori i vrata
u dekorima
drveta uz
10 godina
garancije

gratis
staklo za
4 godišnja
doba

www.suncemarinkovic.com

+381 34 330 870

РЕАКЦИЈЕ ПОВОДОМ ИЗБОРА НОВОГ ПРЕДСЕДНИКА

Неће се одразити на Крагујевац

Тесна победа Томислава Николића на председничким изборима некога је изненадила, некога не, но не може се прећи преко чињенице да је Крагујевац дао председника, свиђао се он неком или не. Стога, након што су се слегли први утици, питали смо све оне који су са њим делили ових двадесетак година, коју годину мање или више, горак или сладак политички хлеб, шта и да ли Крагујевац може очекивати, хоће ли имати неку врсту „протекције“.

Бољег саговорника који би отворио тему од првог човека СНС у Шумадији и оног који је „на извору“ дешавања, сина председника Србије, Радомира Николића, свакако нема.

- Томислав Николић је изабран за председника свих грађана Србије и мора штитити интересе свих подједнако, како Крагујевчана тако и Суботичана или Нишлија. Оно што смо причали све ово време - на томе ће Томислав Николић и радити, иако надлежности председника нису велике - да помиримо Крагујевац са Београдом и да у републичкој власти град има сарадника, а не вечитог супарника, истиче Радомир Николић.

Уздржани у очекивањима

На питање да ли ће новом вођи Србије сметати чињеница да су партије које ће очито градити локалну власт пружиле недвосмислену подршку Борису Тадићу у другом кругу избора, Николић, али Радомир, наглашава да „морам завршити са политичким реваншизмом“, поновивши да председник и председник локалне самоуправе морају сарађивати за бољитак свих.

У противничком табору влада мишљења да се избор новог председника неће одразити превисе на ситуацију у граду, јер објективно за тако нешто председник нема могућности.

Већина локалних политичара сматра да победа кандидата пореклом из Шумадије неће донети ништа ново овом крају, делом и због уставом суженог маневарског простора, али да ипак треба сачекати формирање републичке и локалне власти па оценити снагу утицаја председника

” Саша Миленић (Заједно за Шумадију): Избор Николића ни на који начин не би требало да се одрази на град, осим уколико не доведе до буђења неких локалпатриотских осећања код њега

- Слаба излазност пресудила је и у Крагујевцу, као и у остатку земље, да Србија добије новог председника, чиме ово све помало подсећа на деведесете. То што је председник пореклом одавде такође неће посебно значити Крагујевцу јер је он председник свих грађана, сматра Душан Обрадовић лидер крагујевачких демократа. - Кад је реч о некој врсти кажњавања због подршке Борису Тадићу, која је стигла из ра-

зних градова и од многих партија, није реално очекивати да ће свако појединачно осетити некакве санкције због тога нити је то могуће чак и да неко то жели, с обзиром на надлежности које су јасно одређене уставом.

Сличног мишљења је и Зоран Тодоровић из Либерално демократске партије, која ће ове године први пут засести у одборничке фотеље и, чини се, добити и свој део власти у граду.

- Мислим да резултати председничких избора неће имати неки нарочит утицај на град и да ће сви договори пре избора бити реализовани, кад је реч о градској власти. С друге стране, сматрам да ће се Томислав Николић трудити да многе негативности којих је раније било исправи и мислим да ће коректно обављати своју дужност.

Саша Миленић, потпредседник „Заједно за Шумадију“, не очекује да ће се нешто битно променити.

- Објективно, аналитички посматрано, ови избори не би требало ни на који начин да се одразе на град, осим уколико не доведу до буђења неких локалпатриотских осећања код Томислава Николића од којих би Крагујевац и Крагујевчани имали неку корист.

Грађани се надају

У Демократској странци Србије не скривају задовољство због избора Николића на место шефа државе којим се, тврде, ствари битно компликују.

- Победа Томислава Николића довела је до тога да се ситуација

” Предраг Џајевић (ДСС): Одиста се надам да ће Крагујевац имати неку врсту протекције

” Мирко Чикирић (СПО): Крагујевац до сада није имао никакву корист од Николићеве политике

” Душан Обрадовић (ДС): То што је председник пореклом одавде неће посебно значити Крагујевцу

” Радомир Николић (СНС): Да помиримо Крагујевац са Београдом и да у републичкој власти град има сарадника, а не вечитог супарника

мења на свим ниовима, од локалног до републичког. Одиста се надам да ће Крагујевац имати неку врсту протекције и, најзад, добро је за Крагујевац да и један Шумадинац буде председник. Нарочито смо задовољни што је Демократска странка Србије томе допринела својом подршком, каже Предраг Џајевић.

Мирко Чикирић из Српског покрета обнове наводи да од других фактора зависи да ли ће се резултати председничких избора одразити на град.

- Најпре, све зависи од тога ко ће формирати републичку владу, а затим и ко ће формирати већину у Скупштини града, као и каква ће бити однос те две власти. А што се тиче Томислава Николића и његове помоћи граду, ми смо и раније истицали да за 22 године Крагујевац није имао никакве ко-

ристи од његове политике, па ћемо видети да ли ће учинити нешто сада са позиције председника.

Мирослав Клачар из Социјалистичке партије Србије наводи да је још рано да би се видело хоће ли или неће избор Томислава Николића имати утицаја на локалном нивоу.

- Очекујемо, пре свега, да ће нови председник радити у складу са уставом и законима, јер позиција председника је таква да он треба да представља државу, а да поли-

тику треба да води Влада Републике Србије. Какве ће последице овог избора бити тешко је данас рећи, јер још нису формиране ни локална ни републичка власт. Ако ме питате као Крагујевчанина, код грађана увек постоји нада и очекивање да ће наши људи учинити много за своју средину, па и сада постоји, али, кажем, још је рано о томе говорити.

Напокон, за мишљења смо питали и прву даму крагујевачких радикала, Наташу Јовановић, али смо од ње добили информацију да „ћемо бити позвани на званичну конференцију за новинаре и тада ћемо добити изјаву“.

Н. СТЕФАНОВИЋ

КРАГУЈЕВЦА И РЕГИЈЕ АБРУЦО

Пресовани за Шумадију и Заставу

ЧЕСТИТАЊЕ ЈАСМИНКЕ ЛУКОВИЋ ЈАГЛИЧИЋ И ЛЕОНАРДА ВЕРЗУЛИЈА

нолошких истраживања, у која би требало да буду укључене заједничке институције, као и факултети у Аквили и Крагујевцу. Према речима директора „Заставе инпро“ Бранка Вељовића, са привредни-

цима из Италије разговарало се о модалитетима и правцима привредне сарадње.

– Разговарали смо о томе да Италијани за производњу већ освојених производа искористе капацитете

„Заставиних“ фабрика и тако подигну конкурентност. Други правац разговора ишао је ка томе да у производњу неких артикала уђемо заједнички, с тим што упосленост наших капацитета не би смела да

Потписан меморандум о сарадњи Регионалне агенције за економски развој Шумадије и Поморавља и Државне развојне агенције регије Аbruцо Свилопо из Италије, а у „Застави“ писмо о намерама за сарадњу Групе „Застава возила“ и Концерн пула иновација из те регије, који обухвата 80 фирми

буде мања од 50 одсто. Тиме би била повећана конкурентност, посебно када се ради о извозу на такозвана трећа тржишта. На крају смо водили преговоре и о томе да „Застава“ или неке њене фабрике добију потпуно нов производ, који би ишао како на тржишта Италије и Европске уније, тако и на сва остала, рекао је Вељовић.

■ Ван „Фијата“ милијарду евра

Италијанске привреднике и њихове домаћине примио је и министар економије и регионалног развоја Небојша Ђирић, који је истакао да Србија наставља да негује добре политичке и е-

кономске односе са Италијом, тако да је интензивирање сарадње Групе „Застава возила“ и италијанске регије Аbruцо једна од активности на том плану.

– Наш циљ је инвестирање у производњу извозно оријентисану, коју смо спремни да као држава у потпуности подржимо. До сада смо привукли око 120 инвеститора из Италије, који су у аутомобилску индустрију, не рачунајући „Фијату“, уложили око милијарду евра, рекао је Ђирић.

Италијанске привреднике интересује могућност покретања бизниса у овом делу Србије, а предлажу и могућност да самостално или у сарадњи са овдашњим фирмама започну производњу за аутомобилску индустрију.

У италијанској делегацији били су менаџери фирми ИММ, „Прођето логистико“, „Италијана риморки“, ИАМ, „Техномек“,

„Мар пластик“ и „Марпрес“. То, међутим, нису једине италијанске компаније које планирају долазак у Крагујевац. Министар Ђирић разговарао је недавно са представницима три фирме које су заинтересоване да започну производњу електричних аутомобила, мини трактора и средстава за коришћење обновљивих извора енергије.

И члан крагујевачког Градског већа за привреду Влада Вучковић потврђује да је Шумадија после доласка „Фијата“ постала за инвеститоре из Италије привлачна дестинација.

РАЗГОВОРИ ПРИВРЕДНИКА ИЗ АБРУЦА СА РУКОВОДСТВОМ „ЗАСТАВЕ“

РЕГИЈА АБРУЦО

Од мора до орла

Ова регија има савремену индустријску зону, везану за аутомобилску индустрију, у којој је смештено 80 фирми са око 25.000 радника

Аbruцо је једна од 20 регија Италије и налази се у њеном средишњем делу. Главни град је Аквила, а највећи град и економско средиште је Пескара. Покрајина Аbruцо је позната као изразито планинска област која се стрмо спушта ка Јадранском мору. Површина покрајине је 10.794 квадратна километра и по овоме је једна од средње пространих италијанских покрајина.

Аbruцо је подељен на четири округа, односно провинције са истоименим градовима као управним средиштима, а то су Кјети, Аквила, Пескара и Терамо.

Подручје Аbruцо било је насељено још у време преисторије, а Римљани га заузимају почетком трећег века пре нове ере и оснивају провинцију Пиценум. Данас Аbruцо има око 1,3 милиона становника и по томе је једна од мањих покрајина. До пре тридесетак година ова покрајина спадала је у неразвијени део Италије. Тада је то била рурална и махом пољопривредна област. Пољопривреда са рибарством на Јадрану је и данас развијена, али нема тај значај као пре.

Данас је Аbruцо на прагу преласка у круг развијеног дела земље захваљујући занатству, које има дугу традицију, а последњих година се оно развило у право мало предузетништво са савременом производњом и познатим производима. У приморским областима развијене су и све привредне гране везане за развој лучких делатности.

Пескара је највећи град и привредно средиште покрајине. Од Рима град је удаљен 210 километара. Пескара се налази на источној обали Јадранског мора и најближа је јадранска лука граду Риму. Град се развио око ушћа реке Пескара у море. Будући да је ток ове реке веза са унутрашњости и великим тржиштем, град је стекао услове за развој лучких делатности.

Пескара се развила као место у античко време и била је значајна лука за трговину са источним провинцијама римског царства. Овај град је познат као један од најзначајнијих економских, комерцијалних и туристичких средишта на јадранској обали. По попису становништва из 2008. године Пескара је имала око 123.000 становника.

Аквила је управно средиште покрајине Аbruцо и главни град истоименог округа, а позната је и по томе што је највиши већи град у средишњој Италији.

Иначе Аквила на италијанском језику значи орао. Надморска висина града је око 720 метара. Према попису из 2008. године град је имао око 73.000 становника.

Војна фабрика тражи завариваче, браваре, металолодаче, стругаре, пресере, техничаре нумеричких машина. Незапослени радници трогодишњег и четворогодишњег образовања ће бити ангажовани на одређено време, како би се повећала производња намењена извозу. Према речима председника Самосталног синдиката „Застава оружје“ Драгана Илића ова синдикална организација је годинама указивала на недостатак посебно производних радника.

Пошто је крајем прошле и почетком ове године Војна фабрика уговорила извозне послове вредне 65 милиона долара појавила се потреба за упошљавањем нових радника. Фабрици недостају производни радници, па је недавно менаџмет фабрике био принуђен да ангажује и одређен број пензионера. Због тога је фабрика расписала конкурс за пријем 234 радника, од којих 90 са искуством и 144 без искуства.

У Филијали Националне службе запошљавања у Крагујевцу кажу да влада велико интересовање незапослених за рад у Војној фабрици. Према речима начелнице Одељења за посредовање Весне Милованић на евиденцији НСЗ Крагујевац, са трећим и четвртим степеном металске и машинске струке, има 920 кандидата, од којих је са искуством око 200, а нешто више од 700 је без искуства и старости до 40 година.

У синдикату тврде да су на тај захтев обично стизали незванични одговори да запослени на „мала врата“ хоће да ангажују децу, рођаке и пријатеље, без конкурса и одговарајућих критеријума. Но, и

пored нових уговора и пријема нових радника на одређено време у фабричком менаџменту не одустају од још једног круга социјалног програма. Овај нови круг односио би се на запослене који имају пет и мање година до пензије.

Директор фабрике Раде Гроновић објашњава да би се реализацијом овог програма отворила врата за пријем нових младих радника, што би довело до подмлађивања радне снаге у фабрици.

Он тврди да је старосна структура у фабрици неповољна, јер је просек запослених 50 година живота и 28 година радног стажа, као и да има 186 инвалида рада, за које фабрика од јула прошле године, због примене новог Закона о заштитним радионицама, не добија рефундацију, која износи 50 одсто просечне плате на републичком нивоу.

Ваља, међутим, подсетити да је од декомпоновања некадашње Гру-

пе „Застава“ и осамостаљивања фабрике реализовано неколико кругова социјалног програма, као и да се број запослених од око 8.000 сада свео на нешто више од 2.000. Запослени су се, управо на тражење синдиката, не само у Војној, него у свим фабрикама бивше „Заставе“, на добровољној основи пријављивали за неку од опција социјалног програма и уз отпремнине напуштали своја радна места.

И, шта се десило? Највише запослених који су узели отпремнине и напустили фабрику било је управо из производње. Чиновници једноставно нису желели да напусте удобне канцеларије, а на то их нико није могао да натера. Покушај пословодства фабрике да се, због неповољне кадровске и старосне структуре, заобиђе принцип добровољности и крене са прављењем списка прекобројних наишао је на оштро противљење управо синдикалних организација у фабрици. Директорима сектора и кадровцима, као и топ менаџменту, биле су једноставно везане руке. Хоће ли тако бити и код новог најављеног круга социјалног програма у Војној фабрици?

М. Ђ.

ТРАЖЕ СЕ МАЈСТОРИ МЕТАЛСКЕ СТРУКЕ

Пише Александар Јокићевић

МОГУЋЕ РЕМОДЕЛАЦИЈЕ ИНДУСТРИЈСКОГ КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА

Милошев венац и Александров арсенал

Познати крагујевачки архитекта Александар Рудник Милановић је у галерији Народног музеја недавно одржао предавање „Александров арсенал, могуће ремоделације индустријског културног наслеђа”, у организацији Регионалног центра Инжењерске коморе Србије и под покровитељством градске Скупштине.

Крагујевчанима је простор о коме је реч познат као Кнежев арсенал, али аутор га назива именом кнеза Александра Карађорђевића, (владао од 1842. до 1858.) који је 1853. године основао Тополивницу у Крагујевцу. Индустријско културно наслеђе града са десне стране Лепенице део је целине која се назива „Милошев венац 2”. Међутим, како Милановић каже, иако наслеђе дела града са леве стране реке, које је подигао кнез Милош Обреновић, и треба да чини целину са индустријским објектима из друге половине 19. века, њих су наставили да подижу наследници Обреновићи, али и Карађорђевићи, па све треба називати правим именом. Тек тако постаје јасно да је Крагујевац, условно речено, помирио две династије које су владале Србијом.

Може ли се данас оживети то наслеђе? Свечана седница Скупштине града на Ђурђевдан одржана је у свеже реконструисаној Милошевој Старој скупштини. Изведени су и конзерваторско реставраторски радови на звонику Старе цркве, а како је наредни корак рушење зида који одваја „Кнежев арсенал” од овог простора, културно-историјско наслеђе Крагујевца ће се буквално спојити. Изгледа, прави је тренутак за препоруке струке.

Наиме, град има намеру да очува корене, препознао је вредност онога чиме располаже када је пре неколико година откупио део индустријског наслеђа које су „баштини” „Застава камиони”, а када је већ тако, архитекта Милановић, коме је заштитарство саставни део докторске дисертације, одлучује да јавности предочи добре примере ремоделације индустријског културног наслеђа у свету.

■ Шта са наслеђем

Од нове Владе Србије очекује се, јер је град поднео захтев, да се стави под заштиту просторно културно-историјску целину „Милошев венац”, па се намеће питање, шта можемо да урадимо са наслеђем које имамо у рукама?

Интернационална искуства, наглашава Милановић, говоре у прилог томе да приступ само у правцу одржавања и презентовања заштићених објеката, без могућности за њихову надградњу у функционалном и физичком смислу, најчешће води ка недовољно искористићеним потенцијалима самог наслеђа, али и њиховој физичкој девастацији услед економске неисплативости у улагање ради текућег одржавања.

ЛИВНИЦА У ШВАЈЦАРСКОЈ ПОСЛЕ И ПРЕРЕКОНСТРУКЦИЈЕ

Естетска компонента ревитализације подразумева сведене линије нових структура са избором материјала и боја које су засноване на детаљној анализи карактеристика објеката који су предмет интервенције.

Значај конкурса као поступка за добијање најбољег архитектонског решења представља и прилику за интернационалну афирмацију зоне која је планирана за ревитализацију. Важно је истаћи да савремени трендови ревитализације подразумевају пре свега нове садржаје у заштићеним зонама, и то управо оне који представљају недостатајуће функционалне и просторне компоненте без којих није могуће остварити одрживост постојећих структура, наводи Милановић.

Кроз искуства различитих земаља и интернационалне примере добре праксе ремоделације сличних објеката аутор је показао како би овај домаћи простор могао да изгледа и да се у будућности искористи. Начин градње у „Александровом арсеналу”, који обухвата Музеј старе ливнице, велики димњак и многе друге објекте у индустријском кругу, због избора цигле као материјала за градњу, али и начина пројектовања, представља део светског тренда и постоји много примера где су ове старе, напуштене зграде искористићене за унапређење културног простора градова, као што су Пољска, Шпанија или Швајцарска, које су слично индустријског наслеђа као Крагујевац

Да би се остварио процес очувања културног наслеђа градски сектор може да има одређени део финансирања, али свакако да

Конкурс као поступак за добијање најбољег архитектонског решења представља и прилику за интернационалну афирмацију зоне која је планирана за ревитализацију. Савремени трендови подразумевају нове садржаје у заштићеним зонама, без којих није могуће остварити одрживост, сматра архитекта Александар Рудник Милановић

није једини. Са dobrим решењима и партнерским односом могуће је да и приватни сектор финансира културу. „Мануфактура” у Пољској и Винтентур у Швајцарској су примери ремоделације које нису тако давна прошлост, па се може рећи да уопште не касимо за европским земаљама. Као што су објекти отприлике грађени у исто време, 1853. и 1855. године, дакле, тада смо били Европа, и ревитализаци-

ја тих простора је актуелна у последњој деценији. Можемо пратити корак, тврди Милановић.

■ Како до инвеститора

Најзначајнија, од непроцењивог значаја, наглашава Милановић, била је одлука града да се простор „Кнежевог арсенала” откупи од „Заставиних” фабрика, јер без власништва ништа не би могло да се уради.

Сада нам само остаје да не погрешимо у приступу. Наравно, потребно је доћи до потенцијалног инвеститора, али он мора бити свестан да тражимо да се наше наслеђе презентује као и наслеђе тог типа у Европи. Они су нашли компромисе, а битно је рећи да периоди обнове таквих комплекса трају. Један мандат је можда довољан да се донесе политичка одлука, да се уђе у процес, али то значи да политичке гарнитуре не би требало да одустају од добрих потеза који су учињени у претходном периоду. Објекти се најбоље могу очувати уколико се у њима формирају садржаји због којих ће људи долазити, па ће уследити и предавање са одговором који су економски бенефити ремоделовања наслеђа и имплементирања савремених садржаја. Светска искуства говоре о великом броју нових радних места. Дакле није реч само о физичкој ремоделацији, већ наслеђе може донети и знатан број новозапослених. Тај број, очекивано, зависи од броја садржаја, указује Милановић.

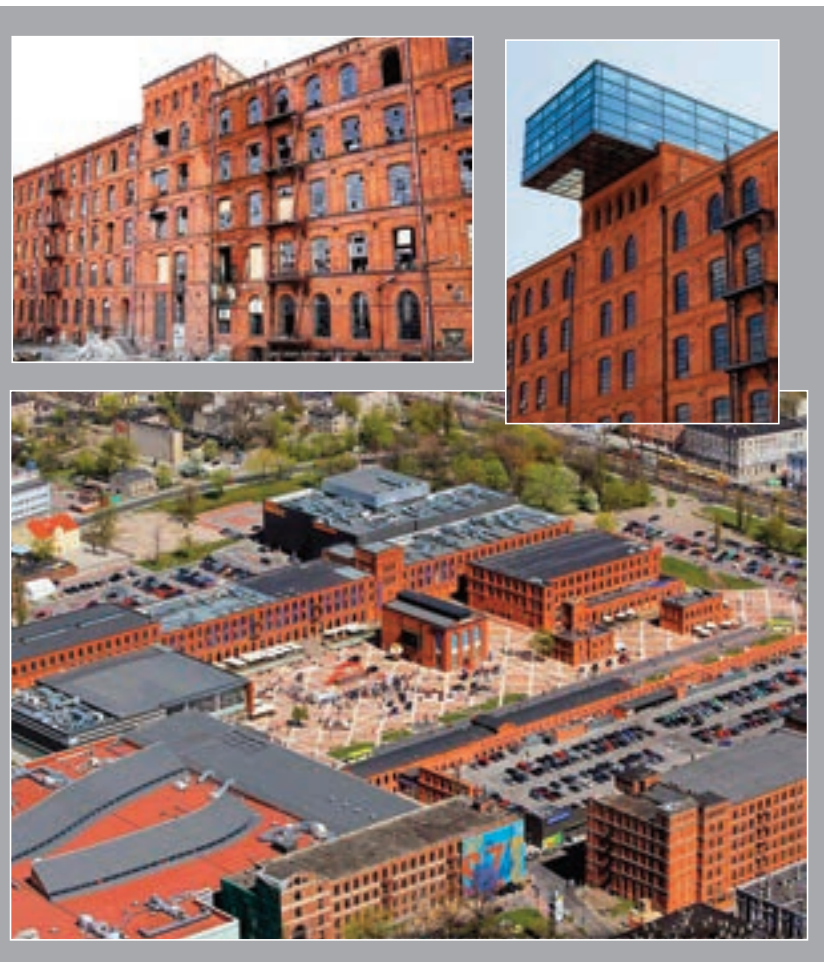
Иако је простор некадашњег дворског комплекса Обреновића, данас дворште Народног музеја, изгубио Шарени конак, размислила се о изградњи репликае тог објекта, са фасадизмом, што и јесте добро решење, јер се повратком архитектуре враћа и представа о двору, што је позивница за туристе, сматра Милановић, а простор „Кнежевог арсенала”, нема дилеме, у сваком случају оставља могућност за ремоделацију са надградњом.

Оно што нас враћа у стара времена су управо фасаде. Унутрашњи делови су прилагођени новим наменама, али показало се и да је могуће правити вертикалне надградње, уз очување приземне етажне. Ако неко мисли да ћемо на тај начин девастирати или начинити штету надградњом - хоћемо уколико не поступимо према тачно утврђеним правилима. Имамо два пута, један је реплика истих, други, сасвим нове структуре од стакла, да би се оно што је највећи квалитет простора осликавало у стаклу. Жеља ми је била да предавањем, с обзиром да се бавим истраживањем и имам обавезу да пренесем поруку о могућим моделима, не кажем - тако мора, већ како су то решили други, каже Милановић.

Потпуно нови објекти изграђени у зони фабрике „Мануфактура” у Лођу, у Пољској, која се простира на 16 хектара, нису у истом односу са нешто више од два хектара у „Александровом арсеналу”, али то не значи да се крагујевачко наслеђе не може ревитализовати. Милановић додаје да овдашњи трг око димњака има непроцењив значај, па га не треба девастирати новим објектима. Треба да буде нови градски трг у старом простору, док грађевине у окружењу могу бити ремоделоване и чак надограђене.

Ми немамо спратове као стара фабрика памука у Лођу, која је претворена у хотел са базеном на крову, а у некадашњем фабричком комплексу налази се и савремени тржни центар попут овдашње „Плазе”. Али, овде се објекти могу надзидати, уз вертикално праћење изгледа фасаде и отвора на њој, објашњава архитекта Милановић.

Ливница браће Сулцер у Швајцарској је, такође, занимљив пример. У тој зони су се нашли јавни објекти, пресељена је Скупштина града, чак је у блоку и стамбени део. Инвеститора има, сматра Милановић, а спој старих и нових објеката у функционалном и физичком смислу може бити добитак.

ФАБРИКА У ЛОЂУ ПРЕ ОБНОВЕ И НАКОН ДОГРАДЊЕ КОМПЛЕКСА

Узречица „само да смо живи и здрави“, у тешкој беспарици од које болује здравство, па и крагујевачки Клинички центар, изгледа да ће тек добити на значају, јер у болницама већ понестају важни лекови и материјал, а изгледни да се стање побољша нису велики

Пише Јаворка Станојевић

Вести да здравство Србије заузима последње место у Европи, која нам је стигла из Европског парламента у Бриселу, изненадила је, изгледа, само државни врх. Одбијајући да признају да се ниво здравствених услуга сруо до самог европског дна, државни чиновници којима је поверавано да се старају о здрављу нације, поручују да поменуто истраживање није узело у обзир чињеницу да Србија годишње за здравство може да издвоји само 240 евра по становнику. Ако се то има у виду, кажу, наш здравствени систем заслужује далеко бољу позицију.

За разлику од здравствених власти, народ не сумња у оцену која је стигла из Брисела. Јер, ако коза лаже, животна свакодневица говори истину. А, она болесног човека поново, као деведесетих, суочава са несташницама најосновнијих лекова и санитарског материјала и, због неисправних апарата и премало специјалиста, гура на листе чекања.

Пошто се све врти око динара, пацијенти који се лече у крагујевачком Клиничком центру, који са дугом од 14 милиона евра чврсто држи позицију највећег дужника српског здравства, имају највише проблема.

■ Проблеме осећају и лекари и пацијенти

Оно што је почело пре неколико месеци у виду спорадичних недостатака појединих лекова, па узоста маха кроз инструкцију о употреби рентгена само у хитним случајевима због мањка филмова, стигло је до тачке када болесник коме живот зависи од ампуле лека кога нема у болничкој апотеци неће преживети ако се родбина не снађе да га сама набави. Јер, у КЦ нема „ласикса“, албумина, важних антибиотика, али ни раствора. Хирурзи се жале да им недостаје конач, да им броје игле и рукавице, а сви кубуре са несташницом браунила...

Због овакве кризе родбина све чешће мора да обезбеђује терапију за хоспитализоване болеснике. То, међутим, није лако, јер ни у апотекама нема свих лекова. Разлог је у истом здравственом динару кога нема довољно да се измире дуговања према веледрогијама и фармацеутским кућама које због тога не могу, или им се не исплати, да производе и продају неопходне лекове.

Имамо наредбу да, због штрајка, примамо само хитне случајеве, иако је штрајк одавно замрзнут. То што нико од колега не штрајкује није проблем да враћамо људе, па се намеће закључак да се незадовољство запослених у здравству користи за смањење трошкова, каже искусни специјалиста КЦ-а, додајући да не говори о званичној политици рада КЦ-а већ о личном ставу утемељеном на основу рада са пацијентима.

Да проблема има не крије ни руководство ове здравствене институције. У писаној информацији коју смо добили од службе за инфор-

СРЕДСТВА КОЈА ДОБИЈАЈУ НИСУ ДОВОЉНА ЗА НОРМАЛАН РАД: КРАГУЈЕВАЧКИ КЛИНИЧКИ ЦЕНТАР

НЕСТАШИЦЕ У ЗДРАВСТВУ СВЕ ОЧИГЛЕДНИЈЕ

Молба Богу за здравље

мисање КЦ-а кажу да „Клинички центар Крагујевац врло често не добија количине лекова и материјала потребне за лечење свих пацијената“. То се, према њиховим речима „посебно одражава у домену санитарског и медицинског потрошног материјала“. Овакво стање последица је, кажу, чињенице да средства која добијају од Републичког фонда здравствене заштите нису довољна за нормално функционисање здравствене установе овог ранга

- Више пута смо то документовали Фонду, тражећи већа финансијска средства, али за сада их нисмо добили. До овог момента (средина маја), још увек није закључен уговор између наше здравствене установе и РФЗО за 2012. годину. Самим тим, РФЗО обезбеђује новац за пружање здравствених услуга у

висини одобрених средстава за 2011. годину, објашњавају у КЦ-у.

Уз мањак пара Клинички центар има проблем и да нађе добављача, јер се не јављају на расписане тендере.

- Постоји око 40 партија за које немамо понуђача. У тој групи недостајућих лекова су и витални лекови као што су ињекције „аминофилина“, „нитроглицерина“, „хепарина“, „паминдроната“ и цитостатик „етопосид“. О свему овоме надлежне службе Клиничког центра редовно обавештавају РФЗО и Министарство здравља, кажу у ПР служби ове институције.

■ Тешко закрпите рупе

Мада државни званичници упорно понављају се ништа драматично не дешава на тржишту ле-

кова одбацујући одговорност, држава ипак признаје да дугује 323 милиона евра за преузете лекове, медицински, потрошни и санитарски материјал. Наравно, овај дуг даље генерише кризу у производњи и дистрибуцији лекова. Због празне здравствене касе РФЗО није у стању да плати апотекама 19 милиона евра за лекове издате на рецепт.

У реду за фондовски новац стоји и крагујевачки КЦ, коме РФЗО не признаје милионска потраживања за фактурисане здравствене услуге које нису ушле у одобрену квоту. Ову рупу у благајни КЦ ће тешко закрпити ако држава не испуни обећање да ће наћи решење за дужничку кризу која озбиљно угрожава његов рад, пошто свакодневно над главом висе мач блокаде рачуна од стране многобројних добављача који нису исплаћени.

Да се пацијенти који се лече у КЦ-у могу надати бољитку мало је вероватно, јер држава која обећава помоћ и сама не измирује своје обавезе – за лечење 1.250.000 незапослених, које је коштало 220 милиона, 2011. године Фонду је пренето мање од седам милиона евра.

Држава, такође, толерише да око 750 фирми не плаћа допринос за више од 100.000 радника, због чега рачун РФЗО-а има мањак од 900 милијарди динара. Истовремено је на повећање стажа радника 505 предузећа из буџета отишло 35 милијарди динара. Оваква солидарност са неплатишима често је последица чињенице да многе од фирми које не уплаћују допринос нису у стању да наплате своја потраживања од државе, за шта је добар пример крагујевачка „Наменска“, чији су радници, протестом, ипак изборили оверу књижица.

На брдовитом Балкану, ипак, није све у парам. Нешто је и у политици. Прва и најочигледнија последица политизације видљива је у кадровској политици. Партијски постављани директори постали су недодирљиви до мере у којој министар здравља изјављује: „да би многе одмах сменио да их не штите коалициони споразуми“.

Последица политичког кадровња видљива је и у податку да је, према рачуници Министарства здравља, од укупно 104.500 званично запослених у здравству њих 13.600 ангажовано мимо уговора са Фондом. Ови радници плату примају из средстава које здравствене установе саме зараде, а која би могла да буду усмерена за куповину лекова и санитарског материјала. Колико у КЦ има запослених мимо уговора, ко их је довео, и да ли су сви неопходни може се нагађати, јер те бројке често варирају. Незванично се говорка да је са новом руководећом структуром у КЦ стигло око 200 нових радника.

Истине ради, ваља рећи да се руководство КЦ труди да уштеди где год је то могуће. Да нема бесплатног ручка од недавно знају лекари који током дежурства више не добијају бесплатан оброк. Стезање каиша запослени су осетили и у ковертама које су тање за надокнаду на минути рад које се исплаћује само за радне дане. Мере су, кажу, прихваћене без много гунђања, али се међу лекарима који често раде без основних лекова и најужнијег материјала могу чути и примедбе да би рационализација употребе појединих лекова и правилније одређивање приоритета дали боље ефекте.

Обичном човеку, дакле, не остаје ништа друго него да моли Бога да се не разболи. Прошло је време бесплатних ручкова, па ће ускоро неко морати да му каже да лечење кошта. Држава ће у том случају морати да одустане од лажне солидарности и одвоји оне које плаћају од оних који мисле да је то туђа обавеза.

ОДГОВОР ИЗ ФОНДА ЗДРАВСТВА

Домаћински трошити паре

Одговарајући на питања примедбе КЦ-а на динамику преноса средстава Служба за односе са јавношћу Републичког фонда здравствене заштите тврди „да је анализа утрошка у 2011. години, као основ за уговарање за 2012. године, између осталог, показала да, Клинички центар Крагујевац није коректно приказивао и фактурисао стварне трошкове санитарског материјала“. Такође негирају да се средства још увек пребацују на основу уговора из претходне године, пошто са КЦ-ом постоје анекси уговора.

На примедбу да средства која за лекове, санитарски и медицински потрошни материјал обезбеђује РФЗО нису довољна за нормално функционисање здравствене установе овог ранга одговарају да би и Фонд желео да има више средстава, али нема.

- Фонд сав новац од уплате доприноса даје у здравствени систем. Проблем је што мало људи плаћа осигурање и због тога имамо мала и ограничена средства. Иако су ограничена, средства су свима равномерно распоређена. Зато одговорност менаџмента сваке установе јесте да, у условима тешке финансијске ситуације, рационално и домаћински троши добијени новац. Да средства нема довољно то сви знамо, поента је како са недовољно средстава направити приоритете и организовати рад установе. У таквим финансијским околностима долази до изражаја умеће и способност менаџмента сваке установе да на одређеним позицијама уштеди новац и усмери га у приоритетне потребе, каже се у допису које је достављен нашој редакцији, са потписом Сање Миросављевић, пи-ар РФЗО.

МАЛО ПАРА, ВЕЛИКО УМЕЋЕ МЕНАЏМЕНТА: САЊА МИРОСАВЉЕВИЋ, ПИ-АР РЕПУБЛИЧКОГ ФОНДА ЗДРАВСТВА

МУКЕ У ОСНОВНОЈ ШКОЛИ „ЈОВАН ПОПОВИЋ” ЗБОГ СТАНА

Кад од вишка боли глава

Шта се деси кад образовна установа постане власник стана, али не може да га прода, уступи, па чак ни поклони, док се заинтересовани из колектива суде да би у њему становали

Док подстанари муку муче да дођу до свог крова над главом овдашња Основна школа „Јован Поповић” гледа како да се отараси стана од 32 квадрата у Улици Миодрага Миљковића Зекинца који је у њеном власништву. Стан је додуше у старој градњи у Багремару, није велики и нема грејање, али је ипак стан. Многи ће се питати откуд школи стамбени простор? Е, ту и лежи корен свих проблема.

Није баш да школи не треба тај стан и да је комплетно запослено особље стамбено збринуто. Напротив, веће је интересовање од онога са чиме се располаже. То је створило поремећене међуљудске односе и сталну тензију у колективу. У школи нису успели да се договоре и процене ко има право на овај стан, коме више треба, па је случај завршио на суду. Школа, рекло би се, ничим заслужено дуже од деценије плаћа све парничне трошкове због преганања двеју колегиница на суду, зато што станарско право припада овој образовној установи.

И једна и друга колегиница уверене су да стан баш њима припада. Додуше, део трошкова сноси и она страна која изгуби парницу, па се дешавало да час спор добије једна наставница, час друга, али како год било преломљено на суду школа је увек извлачила дебљи крај. И до сада је плаћајући адвоката и судске трошкове школа изгубила, како тврди директор Милан Јефтић, више од пола стана, а да се сада прода за њега не би могло да се узме више од 15.000-16.000 евра.

И, што је најгоре у свему, случај још није добио свој коначни епилог на суду. Тренутно је предмет на Апелацији. На њему се измењало троје судија, једна од наставница је принудно исељена 2008. године, па је поново тужила колегиницу и тако у круг. Постоји бојазан да ће уколико се овако настави трошкови „појести” стан.

■ Станарско право

Живадин Ранковић, бивши директор школе, сада већ у пензији, одгонетнуо је порекло школског стана. Купљен је осамдесетих година прошлог века од пара из доприноса запослених за станоградњу. Некада се од плата издвајао новац у ту сврху. Колектив је био мали, нису то била велика средства, али су успели да купе три стана у истој згради у Багремару. Станови су додељени запосленима који нису имали решено стамбено питање. У то време важали су други закони, па су они постајали само носиоци станарског права, али не и власници. Тек доцније, по другом закону, носиоци станарског права могли су, ако су желели, да откупе те станове. Двоје наставника је то учинило, док је трећа наставница Драгана Панић, која је живела са-

ма, без потомства и дирекних ближих сродника, одбила да искористи ту могућност.

- Лично сам разговарао с њом и она није била заинтересована да откупи стан иако је имала законско право, јер није имала коме да га остави и онда је рекла - нека, после моје смрти остаће школи, можда ће и неком другом помоћи да реши стамбено питање, каже Ранковић и додаје да се она стварно мучила. Становала је претходно у неком подруму и комисија је отишла и извела је одатле. Она је рођена сестра нашег чувеног вајара, који такође није имао деце. Своју библиотеку поклонила је школи.

Живадин Ранковић је 1996. године отишао у пензију. Панићева је убрзо после тога умрла тако да је питање стана почело да се решава по његовом одласку у мировину. Он је чуо да је стан годину дана био издан под кирију. После су га доделили професорки биологије и од тада је почео судски спор који још увек траје. Да је покојна наставница откупила стан школа сад не би имала ове проблеме.

Године 2001. био је расписан конкурс. Више њих се јавило, али је стан добила Дубравка Батавељић према правилнику о стамбеним односима школе „Јован Поповић”, па се Славица Ђурђевић жалила Школском одбору. Одбор је потврдио одлуку стамбене комисије,

МИЛАН ЈЕФТИЋ, ДИРЕКТОР ШКОЛЕ

ЗГРАДА У БАГРЕМАРУ ПОД ЧИЈИМ КРОВОМ ЈЕ САДА ВЕЋ ЧУВЕНИ СТАН

па је Ђурђевићка тужила школу и та одлука је поништена због тога што је стамбена комисија бодовала да Славица Ђурђевић станује у комфорном стану, а суд је на основу вештачења утврдио да је то ипак некомфоран стан, зато што нема веће шољу. У међувремену је изашла уредба о решавању стамбених потреба изабраних, запослених и постављених лица у државним огранима. После је бодована по тој уредби, па је Дубравка Батавељић поново добила стан.

Пре него што је бодовано секретар и директор школе су отишли код председника суда да се консултују да ли те 2005. године треба

расписати нови конкурс, или само обавити бодовање по доказима који су били достављени у моменту доделе стана – 2001. године. Речено им је усмено да само њих две бодују, јер остали се нису жалили. Стамбена комисија је поново бодовала и Дубравка Батавељић поново је добила стан, због чега се Славица Ђурђевић поново жалила, због чега је одлука поништена. Онда је стамбена комисија по трећи пут доделила стан Ђурђевићки, да би Основни суд сада поништио и ту одлуку и предмет се налази на Апелационом суду. Према овој последњој пресуди требало је и комлетан конкурс обнови, што школа тада није учинила. Испоставило се да свако

различно тумачи законе.

- Све одлуке које су до сада донешене од стране судија проглашене су незаконитим, каже директор Милан Јефтић и додаје да због тога од 2001. године до данас школа константно плаћа трошкове. Пресуде које се понављају траже нова бодовања. Која год страна да тужи истовремено тужи и школу, а она као страна која је изгубила спор плаћа до сада све трошкове. Последњи рачун по том основу је гласио на 140.000 динара. Додуше, пола је платила школа, а пола колегиница која је изгубила спор.

■ Грдоначелника позвали у помоћ

По речима Јефтића, покушавајући да реше питање стана на више начина. Не могу да га продају, а немају ни начина како да га се ослободе како би неку корист имали од њега. Чак су се носили мишљу и да га поклоне, јер не види се крај судовању. Док се не оконча судски спор руководство школе опште не може да уђе у процедуру да га се на неки начин реши, или да га уступи за проширење школе, или било шта друго.

- принуђени смо да га имамо. Да увек будемо једна од тужених страна у тим судским споровима и сваки пут плаћамо трошкове, а не види се крај свему томе, каже директор Јефтић, који је наследио овај проблем.

- Последњих месеци послали смо молбу градоначелнику Веролубу Стевановићу с обзиром да се овај стан још увек води као државна својина, да није приватизован, с предлогом да се види уколико постоји могућност да се ми одрекнемо стана у корист града или некога коме је потребан, а да они на конто тога нама помогну око адаптације и сређивања школе. Претпо-

стављам да због заузетости градоначелника ја још увек нусам успео да дођем до њега. Та молба за састанак још увек стоји, каже директор ОШ „Јован Поповић”.

Обратили су се градоначелнику не у намери да он то реши, него више за правну помоћ под претпоставком да они имају правнике који су стручни за ту област, како школа више не би плаћала адвокате. Имају и правника у школи, али његов задатак је да се бави правним питањима школе, а не станарским правом.

Тим поводом се нису обраћали ресорном министарству, а коме би другом ни сами не знају. Док се не нађе неко компромисно решење привремена станарка плаћа око 1.200 динара месечну кирију школи, сходно уредби коју је донела Влада за стан од 32 квадрата, без паркета и грејања.

У овом тренутку руководством школе је примарни циљ да дође до окончања овог судског процеса који се баш одужио и да након његовог окончања тачно знају да ли тај стан могу дати неком на откуп. Међутим, по уреби из 2010. године више нема откупа станова сем за одређене категорије, као, на пример, за припаднике МУП-а. Нису дозвољени ни стамбени кредити, већ стан може само да се купи по тржишној вредности коју процењује Агенција за процене непокретности. Отуда је школа у дилеми да ли њихов радник који добије спор стиче право и на његову куповину. Уколико се то питање не реши, како каже наш саговорник, биће у ситуацији да приликом сваког наредног бодовања и следеће доделе стана опет улазе у врзину коло судских спорова, јер ће се увек наћи неко ко ће тврдити да онај други није у праву.

Елизабета ЈОВАНОВИЋ

РАЗВОЈ ОМЛАДИНСКОГ ПРЕДУЗЕТНИШТВА

Шанса за младе у самозапошљавању

Развој и стварање нових радних места у једној средини не чине велике мултинационалне компаније већ мала и средња предузећа. Из тог разлога пажња је посвећена удружењима младих, предузетника, неформалним омладинским групама тако да су изабране локалне организације, за десет месеци, прошле циклус тренинга основа предузетничких вештина

Завршна национална конференција у оквиру пројекта „Омладинско предузетништво - партнерство јавног и цивилног сектора“ одржана је прошлог петка у Бизнис иновационом центру у Крагујевцу. Иначе, реализован је од стране Бизнис старт-ап центра и града Крагујевца, у сарадњи са партнерима невладиним организацијом „Сунце“, холандском организацијом СПАРК и Канцеларијом за младе.

Поред презентовања остварених резултата пројекта и примера добре праксе, била је прилика да се чују правци даљег развоја, искуства и мишљења како представника националних организација (Министарство омладине и спорта Републике Србије, Машински факултет Универзитета у Крагујевцу, организација Јуниор Ацхивемент, БИП ученичко предузетништво, Грађанске иницијативе, СМАРТ Колектив), тако и гостију из Европске уније, Мади Схарме, чланице Европског економског и социјалног комитета и Андреаса Стефанидиса, директора Академије за предузетништво.

Пројекат је започет у јулу прошле године, а како би млади узели учешће у активном социјално-економском развоју окупљене су орга-

низације из Шумадије и Поморавља. Главни циљеви, који подразумевају јачање капацитета организација цивилног друштва и развој омладинског предузетништва као могућности за самозапошљавање, успешно су реализовани, а на конференцији су представљени и најважнији резултати, унапређење капацитета седамнаест организација цивилног друштва, усвајање Локалног акционог плана за омладинско предузетништво у Крагујевцу за наредне три године, подизање свести јавности о добрим праксама Европске уније у развоју предузетништва младих...

Крагујевац је, у оквиру пројекта, међу првим градовима у Србији добио Локални план за омладинско предузетништво, што ће свакако послужити и другим локалним срединама у региону Шумадије и Поморавља.

Показало се да Србија има исте проблеме као и Европска унија. Чињеница је да развој и стварање нових радних места у једној средини не чине велике мултинационалне компаније већ мала и средња предузећа. Из тог разлога кроз пројекат „Омладинско предузетништво - партнерство јавног и цивилног сектора“ пажња је посвећена удружењима младих, удружењима предузетника, неформалним омладинским групама, тако да су изабране локалне организације, за десет месеци, прошле циклус тренинга, све што је сродно покретању сопственог посла, вођење кампања, основе предузетничких вештина, сарадње са јавним институцијама.

A. J.

СТАРТ ТРКЕ ПРЕДШКОЛАЦА

ОТВАРАЊЕ СПОМЕН СОБЕ

ПЕТИ МЕМОРИЈАЛ „ДУШАН МИЛОШЕВИЋ“ У СТРАГАРИМА

Отворена олимпијска спомен соба

У суботу је у Страгарима, у организацији Завичајног удружења Танаско Рајић и ОШ „Јулијана Батић“, одржан пети меморијал „Душан Милошевић“, поводом сто година учешћа српских спортиста на Олимпијадама. На Фудбалском игралишту ФК „Азбест“ одржано је осам кросева и пет трка предшколца, основаца и средњошколца Шумадијског округа.

Више од стотину гледалаца, представника олимпијских места и бројни крагујевачки атлетичари уживали су у спортском надметању, сунчаном дану и традиционалном гостопримству.

Јубилеј великана српске атлетике увеличан је свечаним отварањем олимпијске спомен собе у спортској сали школе „Јулијане Батић“. Соба је посвећена првом олимпијском тиму који је 1912. године учествовао у

Столхолму - спринтеру на 100 метара Страгарцу Душану Милошевићу и маратонцу Душану Томашевићу. На отварању је промотер такмичења, маратонац Дарко Живановић, члан Српског олимпијског тима за Лондон, видно узбуђен рекао да му је драго да баш он, Страгарац, после једног века има част да отвори олимпијску спомен собу и да се нада да Страгари неће чекати још сто година за следећу олимпијаду.

Најбољи резултат на меморијалној трци постигао је Марко Николић, ученик осмог разреда из Страгара, са временом 12 секунди, истоветно времену које је Душан Милошевић изборио у квалификацијама за олимпијске игре у Столхолму. Најбржа девојка, са 13,90 секунди, била је Бојана Ивановић, ученица четвртог разреда из Аранђеловца.

M. И.

ПОБЕДНИЦИ КРОСА МАРКО НИКОЛИЋ И БОЈАНА ИВАНОВИЋ

Samo u Kragujevcu,
prepaid i postpaid su nerazdvojni!

ili
Vip Mini Droid
powered by Android™
1 din
uz Smart 120
za 490 din mesečno

+
Nokia C2-02
1 din
uz Smart 550
za 1.090 din mesečno

Samsung Keystone
poklon

060 1234 www.vipmobile.rs

Dođi u najbliže Vip prodajno mesto, postani Vip postpaid korisnik i izaberi jedan od fenomenalnih telefona - Vip Mini Droid ili Nokia C2-02, a na poklon dobijaš prepaid paket sa Samsung Keystone telefonom!

Korišćenje telefona u tarifi je min. 24 meseca. Važi do 31.05.2012. ili dok traju zalihe.

Navedena ponuda dostupna je na Vip prodajnim mestima na sledećim adresama:

Vip centar Kralja Petra I 15, Vip centar Kralja Aleksandra Karadževića 39, Roda Centar Save Kovačevića 48a

Druga priča **vip**

СТО ГОДИНА ОД РОЂЕЊА АКАДЕМИКА ВОЈИСЛАВА ЂУРИЋА

Слава и хвала за све што нам је подарио

Поводом стогодишњице од рођења једног од наших највећих савремених научника, академика, књижевног теоретичара и славног антологичара на крагујевачком Универзитету уприличен округли сто, одакле је потекла иницијатива да Војислав Ђурић добије улицу у свом Крагујевцу као и да се по њему назове награда за научни рад у области књижевности

Једном од наших највећих научника, који са Крагујевцем има и вишеструке и значајне везе, академику Војиславу Ђурићу, поводом стогодишњице његовог рођења, Дана Града и Дана Универзитета, 18. маја организован је округли сто и омаж посвећен његовом животу и раду. Организатори скупа били су Центар за научноистраживачки рад САНУ и Универзитет у Крагујевцу, а манифестација је одржана у Универзитетској галерији.

Уважени скуп (у чијем је протоколном и поздравном делу учествовала и председница Скупштине Србије Славица Ђукић Дејановић) поздравили су домаћини манифестације, професор др Иван Гутман, управник Центра и ректор крагујевачког Универзитета Слободан Арсенијевић.

- Крагујевац као средина одувек је био познат и богат војницима, политичарима и уметницима али је по питању научника сиромашан и „танак“. Један од њих, тако ретких, био је баш Војислав Ђурић, за кога данас у Крагујевцу нико не зна и није ни чуо, отворен као и увек био је професор Гутман, отворивши скуп који треба да „уздигне ову средину“ и напоменувши како покојни академик нема чак ни улицу у Крагујевцу.

Ректор Арсенијевић реплицирао је професору Гутману по питању научника из Крагујевца позвавши се на академика Драгослава Срејовића и осврнувши се на про-

УЧЕСНИЦИ ОКРУГЛОГ СТОЛА ПОСВЕЋЕНОГ ЂУРИЋУ

стор у којем се скуп одржава, нагласивши да му је драго што је коначно пре годину почео да „живи“ како треба и додавши да се нада да ће се на овом месту чешће одржавати овакви научни скупови посвећени људима који су у Крагујевцу живели и радили.

■ Пре рата Поповић, после рата Ђурић

У име САНУ окупљенима се у својој поздравној беседи, за коју је још на почетку најавио да у њој „неће штетити емоције“, обратио академик Димитрије Стефановић, генерални секретар Академије.

- Историчар наше и светске књижевности, уметничке и традиционалне, Ђурић се бавио књижевно-теоријским научним радом, проблемима естетике и критике. Нарочито су значајне његове исцрпне студије о народној књижевности, особито епизици и њеном постанку и естетској вредности, затим о поезији Алексе Шантића, Војислава Илића и Милана Ракића.

У теорији књижевности Војислав Ђурић је заступао историјски приступ, организовао је и предлагао превођење и издавање класичних дела из поезике, почев од најстаријих филозофа, критичара и књижевних стваралаца. Тако су у Просвети, Српској књижевној задрузи и Институту за књижевност покренуте посебне едиције, истакао је академик Стефановић и за крај громогласно ускликнуо: „Нека је хвала и слава Војиславу Ђурићу за све оно што је својим ствар-

алаштвом дао српској култури!“

Тиме је протоколари део скупа био завршен а званични омаж Ђурићевом стваралаштву отпочео је професор београдског Филолошког факултета у пензији доктор Миодраг Стојановић, научни саветник Балканолошког института САНУ. Он се у свом излагању посветио поетско-историјским токовима у „Косовској споменици“ академика Војислава Ђурића закључивши да је то:

- Љубав и „лепота која зрачи и када нестају њени неимари“, поетски речено, „то су вечна сазвежђа Лазаревог небеског царства“ и његових косовских страдалника којима је професор Ђурић у својим написанима одао последњу почаст, а тиме је и сам заслужио наше завичајно сећање и нашу научну захвалност.

Његов колега, такође професор у пензији са београдског Филозофског факултета, доктор Иво Тартаља, своје излагање базирао је на Ђурићеву антологичарску делатност, нагласивши пре свега да је Ђурић на београдском факултету обновио катедру Богдана Поповића, која се његовим одласком у пензију угасила.

- Може се рећи до рата Поповић, после рата Ђурић, и то су две личности које су у овим периодима одиграле огромне улоге у српској култури, закључио је он додавши да је своју антологичарску црту млади Ђурић усмеравао и неговао код себе још као ученик крагујевачке Гимназије у којој је објавио и своју збирку поезије „Сутонска дрхтања“, а тадашње професоре са поносом окарактерисао као „праве асове“.

Какав је Ђурић антологичар био бројке саме говоре за себе: његова Антологија народних јуначких песама доживела је чак 26 издања, народних лирских - девет, народних приповедака 17, уз чак 16 издања и антологија о ужим књижевним областима или мотивима попут Краљевић Марка, ускока... и

БРИЉАНТНА БИОГРАФИЈА

Свестрани и признати научник

Војислав Ђурић рођен је 1912. године у Малим Крчмарима, где је завршио основну школу. Гимназију је завршио у Крагујевцу 1931. године, а књижевност

на Филозофском факултету у Београду 1935. године. Био је наставник женске и мушке гимназије у Београду од 1936. до 1941. године. У јесен 1941. године напустио Београд и у Крагујевцу ради као наставник женске учитељске школе, све до 1946. године. У Крагујевцу је једно време био управник Народног позоришта, а потом руководилац Наставног савета и помоћник министра просвете Србије.

На Филозофском факултету у Београду изабран је у звање доцента 1949. године. После избора у звање редовног професора за општу књижевност и теорију књижевности његовим залагањем семинар за светску књижевност 1954. године прерастао је у Групу за општу књижевност са теоријом књижевности.

Оснивач је и директор Института за теорију књижевности и уметности. За дописног члана Српске академије наука и уметности изабран је 1961. године, а за редовног 1965. године. Био је секретар Одељења за језик и књижевност, генерални секретар САНУ и њен потпредседник од 1977. године Одликован је Орденом рада са златним венцем, Орденом рада са црвеном заставом и добитник је Седмојулске награде. За почасног члана ПЕН центра изабран је 1998. године. Преминуо је у Београду 2006. године.

лошком факултету у Београду, која са њим „дели духовно, професионално и крвно сродство“ јер је рођака покојног академика. По њој, он је прецизно лоцирао и мапирао позиције, теме и мотиве националних књижевности у оквиру опште књижевности и омогућио њихово лакше компаративно проучавање и стално се трудио да античко наслеђе што више приближи савременом читаоцу.

■ Завичајна црта великог академика

За доктора Малишу Станојевића, књижевног историчара, професора на београдском Филолошком факултету, идеја да се у Крагујевцу говори о Војиславу Ђурићу је фантастична прилика да се сагледа шта је све било подручје његовог интересовања и рада. Станојевић је нагласио и „завичајну“ црту овог скупа, а без разлога јер ју је и сам Ђурић неговао истакавши да је за своју приступну беседу у САНУ баш одабрао да говори на тему српских сатиричара и Радоја Домановића, који је са својом породицом живео у Јарушицама, оближњем селу поред Ђурићевих родних Крчмара.

Доцент са ФИЛУМ-а др Часлав Николић у свом излагању са поетским заносом подсетио је на гледиште академика Ђурића и његову интерпретацију о Његошу и народној поезији.

У уметничком делу програма наступили су глумци Књажевско-српског театра Милош Крстовић који је надахнуто читао фрагменте из студија Војислава Ђурића и студенти соло певања са Одсека за музичку уметност ФИЛУМ-а Евгенија Јеремић, Тибор Хевеши и Милица Стојчев уз клавијеску пратњу Душана Торомана и Петра Марковића.

Предстоји нам само још да видимо да ли ће у завичајном Крагујевцу академик Војислав Ђурић пре добити улицу или награду са својим славним именом.

Зоран МИШИЋ

■ За студенте Зевс и Див

Професор Јован Делић са Филолошког факултета у Београду, „узбуђен што у Ђурићевом граду говори о Ђурићу“, кога је његова генерација којој он предавао звала Зевс или Див, за тему свог излагања одабрао је Ђурићев текст о књици Иве Андрића „Лица“, коју је покојни академик освојио са „последњом књигом Андрићеве поезије“, иако је на први поглед реч о прозној форми. По Делићу, критичари нису разумели тананост чистог лирског осећања Иве Андрића у овој збирци, али Ђурић - и сам пе-

О ЂУРИЋУ СУ ГОВОРИЛИ И МИОДРАГ СТОЈАНОВИЋ И МАЛИША СТАНОЈЕВИЋ

НАДАХНУТА БЕСЕДА ПУНА АКАДЕМИКА ДИМИТРИЈА СТЕФАНОВИЋА

ЈОШ ЈЕДНА ГЕНЕРАЦИЈА ЂУРИЋА - ДОКТОРАНТКИЊА МИНА ЂУРИЋ, ПОРЕД ФОТОГРАФИЈЕ СЛАВНОГ РОЂАКА И КОЛЕГЕ

БАРАТ БУШАН, ПОЧАСНИ ДОКТОР НАУКА КРАГУЈЕВАЧКОГ УНИВЕРЗИТЕТА

Спој науке и природе

Мене плаћају да се бавим науком и моја је дужност да узвратим тако што ће мој рад имати конкретну примену. Због тога је веома важно да се у том смислу ради и са студентима и да они буду обучени за практичан начин рада, како би схватили да им није циљ само докторска диплома, већ практична примена њиховог рада, каже професор Бушан, један од водећих светских експерата у области нанотехнологије

ПРОМОЦИЈА У ПОЧАСНОГ ДОКТОРА НАУКА КРАГУЈЕВАЧКОГ УНИВЕРЗИТЕТА

Један од водећих експерата у свету нанотехнологије, професор Универзитета у Охају и гостујући професор Факултета инжењерских наука у Крагујевцу, Барат Бушан промовисан је, прошле недеље, за почасног доктора наука Крагујевачког Универзитета.

Иако је ранијих година често боравио у Европи, у Србију је први пут дошао пре годину дана, на позив декана Факултета инжењерских наука Мирослава Бабића, на међународну конференцију о нанотехнологији. Тада су и почели преговори о сарадњи, а Бушан је нарочито био заинтересован за разговор са студентима докторских студија.

Резултат ове сарадње је и докторска дисертација Фатиме Живић, у чијој изради је учествовао професор Бушан путем видео линка, али и као члан комисије у одбрани доктората.

Иако је сарадња почела пре годину дана, веома је интензивна. Учествовао сам и у одбрани научне тезе Фатиме Живић, која је бранила свој докторски рад на Факултету инжењерских наука у Крагујевцу, али комуницирали смо само преко скајпа. Ово је прилика да разговарам са још студената, да се упознамо лично и остваримо контакте. Сарадња са различитим људима и лабораторијама широм света доприноси научном сазревању и развоју и чини нас бољим људима. С обзиром да су овде ограничене могућности за обављање лабораторијских истраживања, врата моје лабораторије на Универзитету у Охају у сваком тренутку су отворена за студенте докторских студија и то је само један од видова наше будуће сарадње, каже професор Бушан.

Требало преузети иницијативу

Он наглашава да наука има интернационални карактер, а размена студената, научника и професора је веома важна за напредовање у каријери. Она пружа и могућност младим научницима да кроз рад са својим колегама широм света науче како да другачије раде, али и како да другачије мисле. Бушан каже да су студенти у Европи научени да очекују да им држава у потпуности финансира ис-

траживања, док у Америци имају сасвим другачији приступ.

Америчка влада је у могућности, више него било која друга земља у свету, да финансира научна истраживања, али погрешно је мислити да она може све да финансира. Саме компаније су дужне да улажу у научна истраживања и њихов успех и опстанак на тржишту зависе од људи који доносе нове идеје. Компаније не чине само зидови, компаније чине људи, који стварају нове производе, објашњава Бушан.

Као пример навео је компанију ИБМ, у којој је радио 15 година и која је увек тесно сарађивала са универзитетима, улагала у научна истраживања, што је касније постало део њеног имиџа. Зауврат је добијала високостручне, обучене људе које су добијали посао и допринесли успеху компаније.

Крагујевачки студенти, чини се, имају довољно знања и воље за усавршавањем и бављењем науком, али оно што недостаје је боља опремљеност лабораторија и могућност одласка на семинаре и стручне скупове.

Што се тиче могућности за напредовање и истраживања, српски и амерички студенти су на истом нивоу, али српским студентима је потребно да више раде на видљивости у међународним научним круговима и научној заједници. Нове технологије се развијају брзо и није довољно да знате шта је било прошле недеље, морате да

БАРАТ БУШАН ИМА ИМПОЗАНТНУ НАУЧНУ БИОГРАФИЈУ

знате шта се данас ново десило на пољу у коме радите, а то значи да треба да знате и шта ваше колеге раде, да остварите личне контакте, сматра Бушан, додајући да не треба чекати да се од некога добије задатак већ да свако треба да преузме иницијативу.

Инжењер у срцу

За себе каже да је по струци инжењер, али ради као научник и истраживач у лабораторији.

Пошто сам инжењер у срцу, за све што радим тражим одговара-

јућу практичну примену. Не занимају ме апстрактна истраживања. Свако истраживање мора да има сврху, тврди и додаје да ће, рецимо, истраживање „лотос ефекта“, односно способност цвета лотоса да не упија воду већ она клизи низ његове латице и листове, бити употребљено за „прављење“ материјала за самочишћење површине, који ће „имитирати“ површину лотоса и за који се неће лепити нечистоће. Исто тако, ефекат „ајкулине коже“ искоришћен је за нове материјале који смањују трење. Резултат његовог истраживања коришћен је и при развоју чувеног „спидо“ пливачког одела, у којем је Мајкл Фелпс, 2008. године, освојио осам медаља на Олимпијским играма. Између осталог, Бушан је учествовао и у НАСА истраживању узрока експлозије спејс шатла „Челинџер“.

Иако је научник, истовремено је у сталним контактима са компанијама, са којима уговара послове и које, заправо, финансирају његова истраживања. О томе сведочи и чињеница да по повратку у Америку има заказан разговор са менаџерима из „Сонија“ у вези са креирањем дисплеја за „смарт“ телефоне и начину како искористити нанотехнологију да се на дисплеју не задржавају нечистоће и отисци прстију.

И највеће светске нафтне компаније у Саудијској Арабији заинтересоване су да користе ову технологију у нафтоводима како би смањили трење, повећали брзину протока и редуковали губитке нафте при транспорту. Ништа мање нису занимљива ни истраживања десалинације воде, зашта су, пре свих, Арапи и те како заинтересовани.

Увек трагам за открићима која ће имати велику употребну вредност и то је оно што ме покреће. Нико не треба да се бави науком ради науке. Мене плаћају да се бавим науком и моја је дужност да узвратим тако што ће мој рад имати конкретну примену. Због тога је веома важно да се у том смислу ради и са студентима и да они буду обучени за практичан начин рада,

ИНДУС У АМЕРИЦИ

Стручњак светског гласа

Професор др Барат Бушан рођен је у Индији, али од своје двадесете године живи у Америци. Тренутно је, као један од водећих светских научника у области нанотехнологије ангажован као директор истраживачке лабораторије у Охају. Добитник је бројних награда и признања, међу којима су признање НАСА за учешће у истраживању узрока експлозије спејс шатла „Челенџер“, више награда ИБМ корпорације за изузетне доприносе за иновације и технички напредак и већи број награда од Универзитета широм света. Неке од области истраживања којима се активно бави су примена биомиметик нанотехнологија за развој материјала са супериорним особинама (самочишћење површине, површине које не задржавају воду, површине са изузетно ниским коефицијентима трења и др.)

Професор Бушан је уредник неколико престижних научних часописа високог светског ранга и аутор је осам универзитетских уџбеника, више од 90 поглавља у различитим уџбеницима и преко 700 научних радова (спада у пет одсто највише цитираних аутора у свету). Био је уредник преко 50 уџбеника и носиоца је 17 америчких и светских патената у области нанотехнологија, нанотрибологије, наномеханике и биомиметике. Сарађује са изузетно великим бројем истраживачких институција широм света.

како би схватили да им није циљ само докторска диплома, већ практична примена њиховог рада, каже професор Бушан. Он напомиње да је такво размишљање део културе Американаца, али не и Европљана. Тим поводом један пријатељ из Немачке му је рекао да Немци никада нећи имати Била Гејтса, јер то није у њиховом менталитету.

Важност нанотехнологије није само у разумевању функционисања сложених биолошких и технолошких механизма, већ управо у проналажењу практичних начина примене ове технологије.

Ако можете да градите механичке делове атом по атом, они могу бити хиљаду пута мањи и милион пута бржи од постојећих уређаја. Такмичење за бржим чиповима, смањењем утрошка енергије у производњи или губитка енергије услед смањења трења, као што је то на пример случај код Фелпсовог пливачког одела, за резултат је донело све већу примену и развој нанотехнологије, објашњава наш саговорник.

Професор Бушан користи специфичан приступ нанотехнологији, који подразумева спој ове науке и природе и који се назива биомиметик нанотехнологија. Он каже да идеје на основу којих касније покушава да направи одређене технолошке напретке добија из природе, пошто у природи већ постоје све ствари које сада настоји да „вештачки“ направи.

Тренутно, у својој лабораторији узгаја пиринач, проучава крила лептира и вилиног коњица, објашњавајући да лист пиринча садржи комбинацију „лотосовог“ и ефекта „ајкулине коже“.

Време када ће нанотехнологија преузети примарну улогу у технолошком развоју, медицини, физици, биолошким истраживањима и екологији, није далеко. Оно је пред нама, закључује професор Бушан.

Гордана БОЖИЋ

ИСТРАЖИВАЊА У ОБЛАСТИ НАНОТЕХНОЛОГИЈЕ

Скупо финансирање пројеката

Нанометар је милионити део метра. Нанотехнологија је интердисциплинарна област и представља грађење ствари и предмета на атомском нивоу. Данас хемичари, биолози, физичари и инжењери електротехнике сарађују у области нанотехнологије, пре свега зато што је функционисање овако ситних честица поприлично другачије од оног које влада у већим размерама.

Стално покушавамо да добијемо нове пројекте, да сарађујемо са међународним институцијама и радимо на међународним пројектима. Међутим, нама је ово отежано јер нисмо део Европске уније, а финансирање оваквих научних пројеката је врло скупо па се налазимо најбоље што уможемо да кроз апликације за различите пројекте добијемо средства за унапређење квалитета наставе и истраживачког рада наших студената, каже декан Факултета инжењерских наука Мирослав Бабић.

ХРОНИКА КРАГУЈЕВАЧКОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА

Наша небеска историја

Вељко Лековић објавио је књигу „Крагујевачки аеромитинзи“ која кроз три поглавља обухвата читав предратни, ратни и поратни период овдашњег ваздухопловства, са комплетним биографијама некадашњих pilota, једриличара и падобранаца

Можда и нисмо небески народ, али да смо макар имали богату локалну „небеску историју“ на најбољи начин нас подсећа књига Вељко Лековића „Крагујевачки аеромитинзи“ објављена крајем прошлог месеца. У овом издању аутор Лековић (37), предани и пасионирани истраживач српског и југословенског ваздухопловства и авио публициста, кроз три поглавља књиге, од оснивања крагујевачког Аероклуба (1926.) и аеродрома „Сушичко поље“ (1935.) обухвата комплетну историју ваздухопловства овдашњег и његов предратни, ратни и поратни период.

Лековић је књигу писао три и по године користећи и мукотрпно пабирчећи ретке и штуре писане изворе (званична документација клуба и аеродрома нису сачуване) доступне у архивима, музејима и библиотекама, новинске чланке и небројено пута разговарајући са још живим актерима некадашњег ваздухопловног живота нашег града: пилотима, једриличарима, падобранцима, као и учесницима аеромитинга и члановима њихових породица.

Одабравши баш овај наслов за књигу желео сам да читаву историју крагујевачког ваздухопловства сажмем у баш те две речи јер су предратни аеромитинзи, а било их је чак седам и одржавали су се на Вашаришту, хиподрому и касније, по изградњи аеродрома на Сушичком пољу, били репрезентативни догађаји који су буквално анимирани читав град и околину, привлачили толико света и гледалаца да су заиста били појам за ондашње житеље Крагујевца, каже аутор књиге.

■ Отргнуто од заборава

По мишљењу рецензента, историчара Предрага Илића, до појаве Лековићеве књиге постојање Аероклуба од 1926. године па до гашења аеродрома 1962. године остало је у сећањима старијих суграђана, али нико никада није о томе нешто озбиљно написао и забележио.

„Оно што је, несумњиво, велика вредност ове књиге су биогра-

фије свих значајних људи који су били на челу крагујевачког Аероклуба, свих pilota и људи који су својим радом били везани за његов рад. О неким од њих скоро да нисмо било шта знали, а Вељко Лековић је својим упорним, стрпљивим и прецизним истраживањем показао широј јавности сву величину њиховог стваралачког рада“, сматра рецензент Илић, док други рецензент дела Огњан М. Петровић додаје да су овакве књиге о аеро клубовима (чак и само специјализовани текстови) у Србији и Југославији изузетно ретке (до сада је урађена само о аероклубу из Краљева) и самим тим драгоцене.

Лековићева књига почиње са оснивањем „Српског аероклуба“ у Београду као матичне институције из којих ће нићи слична удружења широм ондашње Краљевине СХС.

Један од таквих био је и наш, крагујевачки основан 1926. године. На челу клуба био је председник, дивизијски ђенерал Добросав Миленковић (1874.-1973.), први послератни (мисли се на Други светски рат) председник Црвеног крста Србије, потпредседник адвокат Војислав Калановић (1886.-1948.), вишеструко бирани председник општине Крагујевац и секретар Миодраг Милић (1898.-1941.), познати адвокат (отац чувених музичара Живана и Љубе) стрељан од стране немачких окупатора у Шумарицама.

У управи Аероклуба су биле тако угледне личности попут Душа-

на Ђурића, јединог тадашњег pilota рођеног баш у самом Крагујевцу, а не у околини, дивизијских ђенерала Миленка Варјачића и Ђорђа Аранђеловића и Ђурђа Брзаковића, великог жупана Шумадијске области, професора и директора школе Милоја Павловића.

У рад клуба се активно укључују овдашњи чланови соколског покрета, оснива се филијала клуба у Горњем Милановцу, одржавају се ваздухопловне утакмице за пехар Његовог величанства краља, али се клуб ипак гаси 1929. године.

Обновљен Аероклуб „Наша крила“ наставља да ради 1933. године када је и одржан пр-

ОСВЕШТАВАЊЕ АЕРОДРОМА
1935. ГОДИНЕ

НАСЛОВНА СТРАНА КЊИГЕ

ви аеромитинг (11. јуна) који је као и други (23. јула) и трећи (3. јуна 1934.) изведен на Вашаришту.

Аероклуб добија своје просторије селидбом из Уреда у зграду у главној улици где је била Голићева пластичарница. Оснива се школа летећег моделарства, одржавају се годишње скупштине, али и кермеси за помоћ клубу у Официрском дому.

■ Без страха од летења

На тадашњем сушичком Дивљем пољу ниче писта и највећи дрвени хангар у Југославији, који је могао да прими чак осам ратних авиона, а Аеродром „Сушичко поље“, при коме је постојала и радионица за израду једрилица, званично је пуштен у рад и освештан током четвртог аеромитинга 2. јуна 1935. године, када је освештан и први авион марке „физир“ коме је кум био крагујевачки трговац Урош

Симић и наденуо му име „Шумадија“.

Догађај не свакидашњи за Крагујевац и Шум-

ИСТРАЖИВАЧ ВАЗДУХОПЛОВНЕ ИСТОРИЈЕ

Пасија прерасла у научни рад

Предани хроничар и истраживач наше ваздухопловне историје и авио публициста Вељко Лековић рођен је 1975. године. По образовању и занимању је дипломирани правник запослен у стамбеном одељењу Управе за имовину Скупштине града. Као хроничар и историчар српског и југословенског ратног ваздухопловства члан је Друштва историчара Шумадије од 2010. године. У априлу прошле године поводом годишњице Априлског рата на округлом столу у Дому ваздухопловства имао је запажено излагање на тему „Ваздухопловство војске Краљевине Југославије у априлском рату 1941. године - седам деценија после“. Живи и ради у Крагујевцу.

„Вељко Лековић почео је још као средњошколац 1991. године да се прво дружи са авио макетарима, а затим и активно да се интересује за макете старих авиона, да би то временом постала његова пасија која је резултирала озбиљним научно истраживачким радом на расветљавању чињеница и историје крагујевачког Аероклуба „Наша крила“ од свог постанка у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца па до гашења аеродрома у Федеративној Народној Републици Југославији“, пише историчар Предраг Илић, један од рецензената Лековићеве књиге. Књигу „Крагујевачки аеромитинзи“ објавила је издавачка кућа „Кораци“ уз покровитељство Града Крагујевца. Уредник издања је Слободан Павићевић. Књига је до сада већ имала четири промоције у школи „Мирко Јовановић“, Удружењу Крагујевчана у Београду, Команди ваздухопловства у Земуну и крагујевачкој Народној библиотеци.

АУТОР ВЕЉКО ЛЕКОВИЋ

адију. Грађанство је позвано да присуствује том чину у што већем броју. Обавештавање је вршено преко тадашњих средстава информисања, путем плаката излепљених по целом граду на прометним местима, затим у локалном листу „Глас Шумадије“. Градско поглаварство Крагујевца информисало је грађане преко својих добошара, присећа се пригодним текстом у књизи Загорка Тришић Николић, посетитељка овог догађаја којем су присуствовали сви угледни Крагујевчани.

Исте године 4. октобра оснива се једриличарска група „Орао“ која организује и школу за израду једрилица и сталне курсеве безмоторног летења. Само у прва три месеца рада једриличарској групи „Орао“ приступа преко 200 чланова, а временом она постаје најбројнија једриличарска група у читавој Краљевини Југославији.

Крагујевачки Аероклуб „Наша крила“ оснива своје Месне одборе и у Горњем Милановцу и Рачи.

На челу Аероклуба смењују се инжењер Сређе Каранац, бригадни ђенерал Владимир Лукић и

једриличари из групе „Орао“, учествовали су и војни пилоти, својим акробацијама задививши све присутне, са пратећом пешадијом и артиљеријом, а пилот крагујевачког клуба Радиша Минић скочио је падобраном са висине од 1.000 метара.

Чланови Аероклуба су све више и ученици, гимназијалци, питомци Војнотехничког завода, али и ученице Женске учитељске школе. Седми „велики народни аеромитинг“ уприличен је 16. јула 1939. године и на њему сем „орлова“ и војних пилота учествују и цивилни летачи из Ниша, Краљева, Борова, Новог Сада, Земуна, Сарајева, Петровграда и многих других места широм Краљевине Југославије.

Грађани су летове са пилотским асовима заказивали раније и уплаћивали 25 динара ако су били чланови клуба, а 10 динара скупље „нечланови“. Крагујевачки таксисти и фијакеристи у групама су читавог дана превозили грађанство на аеродром по „нарочито сниженим ценама“.

У предратној 1940. години у Крагујевцу је одржан аеро дан и кр-

КРАГУЈЕВЧАНИ СУ РАДО КОРИСТИЛИ УСЛУГЕ АВИО ТАКСИЈА

она уродила. Живела наша авијација!“.

■ Политиком против рекордера

Али, рат је већ био ту. У току 1940. године Аеродром постаје војни објекат и у њега се смешта 610. тренажна ескадрила из Ниша. Обучавају се две класе летача у пилотској школи, а Лековићева књига у другом делу прати ратна дешавања у крагујевачком ваздухопловству, о чему смо недавно шире писали поводом иницијативе за подизање Трга авијатичара у самом насељу Аеродром. Лековић детаљно описује ваздушне и противваздушне борбе над градом, херојски отпор краљевских војника и пилота на крагујевачком аеродрому у Априлском рату, као и његово заузимање од стране немачке авијације која га користи као војни, транзитни објекат у правцу Бугарске и Грчке, али и његово ослобађање које су извеле здружене партизанско-црвеноармејске снаге.

После рата на аеродрому „Сушичко поље“ од 1946. године оснива се Ваздухопловно друштво „Мома Станојловић“. У трећем делу књиге „Крагујевачки аеромитинзи“ Лековић описује рад чланова овог друштва до гашења аеродрома у Крагујевцу 1962. године. И после рата одржавају се аеромитинзи, али другачије и скромније концепирају, мада на неким од њих учествују такве звезде попут акробате Драгољуба Алексића, али је то више време постизања и обарања рекорда.

На крагујевачком аеродрому 9. маја 1950. године оборен је светски рекорд у падобранским скоковима који је постигао Александар Станић, управник Падобранске школе Аероклуба Београд, скочивши са падобраном чак 50 пута за само 14 сати и три минута, чиме је

АВИО ТАКСИ У СЛУЖБИ КРАГУЈЕВЧАНА

Аероуџи доступан, удобан, сигуран

Оно што је данас Крагујевчанима незамисливо, пише Лековић, било је доступно пре рата због постојања аеродрома „Сушичко поље“ на који је слетао авио такси. Овом врстом превоза бавило се Друштво за ваздушни саобраћај А. Д. „Аеропут“ из Београда. Ова авио такси служба вршила је превоз путника, поште и робе између Београда и свих већих центара Европе. Фирма се рекламирала слоганима: „Удобно и сигурно“ и „За пословне људе, хитне случајеве, излете и шетње“ и превозила је путнике по веома приступачној цени - шест динара по пређеном километру.

Корисници њихових услуга били су махом имућнији Крагујевчани, већином пословни људи, али често и новинари који су морали брзо да отпутују на место важног догађаја. Довољно је било дан раније наручити авио такси и он би вас већ изјутра чекао на Сушичком пољу.

За ову врсту превоза коришћен је енглески модел авиона „дехевиленд“ који је могао да превезе четири путника у затвореној кабини, док је пилот седео на отвореном седишту иза њих. Фирма „Аеропут“ је такси авионе користила и за пропагандне летове и „ваздушна крштења“ возећи по минималним ценама бројне посетиоце који до тада нису летели, што је допринело популаризацији ваздухопловства и ваздушног саобраћаја у земљи.

оборио рекорд аргентинског колеге који га је до тада држао са истим бројем скокова, али за 24 сата.

Инструктор падобранства нашег Аероклуба Душан Ђокић Бамбула учествовао је исте године у Руми у обарању државног рекорда у групним падобранским скоковима са висине од 5.000 метара.

Једриличар и моделар Јосиф Линенбергер у августу 1948. године на такмичењу у Суботици постиже светски рекорд у дужини лета од 127 километара, али због тога што је његов модел прелетео границу и пао у Темшвар, Руси, чији је такмичар до тада држао светски рекорд са 20 километара прелетених мање, као и због кризе Информбирао не дозвољавају да се овај резултат региструје.

У клубу су активни пилоти, падобранци, једриличари и моделари: Богољуб Филиповић, Зоран Вучковић (летачи ас који је пре две

године добио улицу у Сушици), Франц Пинтер, управник ваздухопловног центра и капетан пилота који је много учинио да поново оживи и подигне клуб (Још увек је жив у Словенији), Милош Симић,

једриличар и капетан пилот, Војислав Крстић, наставник једриличарства, Благоје Ристић, наставник, авио столар и падобранца, наставник падобранства Душан Ђокић Бамбула, браћа Миодраг и Јосиф Линенбергер, једриличари, Слободан Обрадовић, једриличар и падобранца, Никола Ђерамило Батек, Радмило Петровић Рамаћко, Александар Павићевић и многи други.

Ипак, због дивље градње у насељима Јабучар и Виногради

1962. године Аероклубу је стављена забрана летења и аеродром „Сушичко поље“ се дефинитивно гаси. Почине копнена историја насеља Аеродром које је до сада од своје ваздухопловне традиције једино задржала име.

Зоран МИШИЋ

ЧЛАНОВИ ЈЕДРИЛИЧАРСКЕ ГРУПЕ „ОРАО“ ПОСТРОЈЕНИ НА АЕРОДРОМУ ПРЕД АЕРОМИТИНГ 1939. ГОДИНЕ

судија Света Павловић. У клубу су активни и Вељко Лемајић (секретар и цивилни пилот), доктор Милорад Глишић, др Мирослав Јеличић, инжењер Мирослав Леви, судија Тодор Димитријевић, професор Танасије Ташко Голић.

Пети аеромитинг одржан је 17. октобра 1937. године и на њему су сем запаженог учешћа једриличара из „Орла“ учешће узели и пилоти Војног ваздухопловства. Грађанство је било одушевљено, посета огромна а сви заинтересовани из публике могли су да доживе „ваздушно крштење“ и лете кружећи над градом.

Крагујевачки Аероклуб природно је шести, „целодневни велики аеромитинг“ 16. октобра наредне године. На „Сушичком пољу“ одржана је смотра једрилица које су израдили само

ЉУБИЦА ГЛИШИЋ У АВИОНУ „ФИЗИР“ НА ПРЕДРАТНОМ АЕРОМИТИНГУ

штење једрилица којем је присуствовао пуковник Миодраг Томић, лични краљев ађутант и кум једне од летилица („Орлић“ - по првом српском аероплану), али и мајка првог погинулог српског авијатичара Михаила Петровића која је преко микрофона видно узбуђена изјавила: „Не жалим смрт свог сина кад видим каквим је плодом

ПРВА ТРИ АЕРОМИТИНГА ОДРЖАНА СУ НА ВАШАРШТУ

ПРОДАЈА ВОЗИЛА

ПУТНИЧКА И ЛАКА ДОСТАВНА ВОЗИЛА

ФИЈАТ АЛФА ЛАНЧИА

- попуст 1000 евра старо за ново
- поклон за сваког купца

Плаћање: готовински, кредит, лизинг
Кредити: са динарском клаузулом без учешћа,
са девизном клаузулом 30 % учешћа
Могућност грејс периода
од 6 до 12 месеци

Телефон
034/307-185

Огранак
Застава – резервни делови
Саве Ковачевића 56

e-mail: zastavakgprodaja@open.telekom.rs

ЗАБОРАВЉЕНЕ ПРИЧЕ И ЛЕГЕНДЕ

Пише Александар Бабић

Перчин - плетеница низ мушка леђа

На старим минијатурама и фрескама из десетог века сви поштовани људи су приказивани (сликани) са дугачком косом. У стара времена стрижење или шишање косе било је знак ропства. Коса се шишала слугама! Антрополог Лубор Нидерле, пишући о култури древних словена, потврђује да су они носили дугачке косе и да је ретко које племе при крају паганских времена шишало косу. Кратко подшишани били су само Стари Римљани и Угри (Маџари). Песник Хомер је описивао како Грци намештају дугу косу да им слободно виси у дугим витицама. И Јиречек у својој „Историји Срба“ наводи да су Јужни Словени у старини носили дугу косу, тим пре што су дошли у средину (на Балкан) где се тако носило. Кад је 1443. године светски путник и дипломата Бетрандон де Брокијер био у посети на двору српског деспота Ђурђа Бранковића, видео је, како пише, „многo деспотових људи, лепе и крупне госпoде, с дугом косом и великом брадом“. Дугу косу у Срба помиње још путописаца.

После пада Србије под турско ропство, прихваћен је начин шишања – спред се коса ошиша (само што се не брије као Турци што чине), а остраг се пушта једна (или неколико) витица. Коса се пуштала да расте још од детињства. У једној народној песми то се дочарава: „Плетенице низ леђа пустио ко ђевојка од дванест година“. Име за овако дугу косу било је витица, сплет или курјук, а да би се, ипак, коса мушкараца разликовала од косе девојака и жена, уведен је нови назив - перчин, или како су браћа Миладиновици забележили: перче или черпин. Иначе, перчин је персијска реч.

Књижевник Милован Видаковић овако описује свога брата од стрица: „Младић око својих двадесетак година, но крупан момак и здрав, с великим низ леђа перчином, с црвеним пантљикама оплетеним - момак да му пара није било“. Момци су сплетали дуге власи перчина у четири струке и некима је досезао до паса. У епској народној песми о војводи Каици, описује се и његова наочитост кроз стихове: „Бела лица, црни наусница – црн му перчин појас премашо“. Леп перчин у момка заносио је женскиње, тако да су девојке певале: „Дај ми, Боже, лијепа јунака, црна брка, а ханцали ока, дуг перчина и дебела врата“.

Познато је да је и Карађорђе плео власи у дугачку витицу (перчин) који му је покривао леђа, а с преда их је високо зачешљавао. И војвода Младен Миловановић из Ботунја надомак Крагујевца носио је дугачак перчин. Карађорђе је желео да се обичај ношења перчина одржи, али то није било могуће из практичних разлога, пошто је приметио да најчешће страдају они устаници које Турчин успе у борби да ухвати за перчин и тако га лакше савлада. Била је прво издата наредба да се косе не шишају, а онда да се шишају, да се скидају перчини. Први који је одсекао перчин је, по свему судећи, хајдук Вељко. Приликом доласка Руса у Неготинску крајину, које је он „неисказано љубио и многе обичаје од њих примио“, како бележи Вук Караџић, научио је и „косу стрићи“. Карађорђе је то учинио нешто касније, у јануару 1810. године, када и скоро сви устаници. Али, још је било људи са перчинима у Србији, те је и књаз Мило морао да обнавља наредбу о скидању перчина. Сретен Л. Поповић у својим записима „Путовање по Новој Србији“ казује како је имао прилику да види лепо одевене сељаке кад су долазили, фебруара 1835. године, у Крагујевац на Сретњску скупштину, сви по већој части, са перчинима.

Треба поменути и једну занимљивост: сељаци из смедеревских села, кад су чули за Карађорђеву наредбу о одсецању перчина, отишли су до свог војводе Вујице Вулићевића и по њему поручили Карађорђу да је доста што заповеда њиховим главама, „а наше ће главе заповедати нашим кикама на њима“. И Карађорђе је морао предузимати чак и оштре мере да би их натерао да се шишају. Многи су узимали одсечене перчине у руке, миловали их и кроз плач говорили: „Колико сам те чешљао, гладио, мазао, а сад све узалуд!“

Сељаке су сакупљали и великим теразијским маказама (или маказама за шишање оваца) одсецали им перчине. Милан Ђ. Милићевић бележи да је било перчина дебелих као коњски репови. Многим људима жене су кукале за одсеченим перчинима као да су живи настрадали. И Милићевић је још као дете почео да пушта перчина, али када је стигла нова Милошева наредба о скидању перчина, морало се то учинити – на захтев оца, док је мајка стално одлагала“. Волела је детињу плаву косу да уплиће, каткад од троје, а кад и кад од петоро витица и да на крају сплете са два низа металних новчића, што је све дивно звецкало када би он трчао или се играо са децом“. Перчин му је одсекао ујак, а мајка је узела и почела да се грува рукама у груди и кука: „Ајао, мени, што ми дете нагрдише?! Постоји и прича о неком чича Станоју из Лугавчине који није желео да испуни ни Карађорђеви ни Милошеву наредбу и који је пристајао пре да остане без своје седе главе, него без перчина!“

Прича о магији косе, иначе, сеже из библијских времена, из приче о Самсону (човеку сунца) који је био обдарен невероватном снагом и био у могућности да савлада лава или порази читаву војску противника. Једини услов који је анђео поставио његовим родитељима да им дете буде најснажније био је да не сме да сече или скрађује косу. Самсон је носио уплетену косу у седам дугих локни. Те локне су биле извор његове снаге све док му их жена Далила није одсекла, те су га филистејци савладали и везали за жрвањ да им, користећи ону преосталу снагу, меље жито! Симболично, од уста до уста, преносила се та магија.

Врацбинама се коса употребљава за разна „везивања“, а по народним причама, вилу можете савладати само ако вам пође за руком да је ухватите за косу. Нешто слично ономе што је схватио и Карађорђе кад је наредио да почне скидање перчина - да Турци не би имали за шта да ухватите српског устаника.

UNIVERZALOVA NOVA POSLOVNA JEDINICA KRAGUJEVAC

UNIVERZAL
veleprodaja i maloprodaja kancelarijskog i školskog pribora, igračaka i poslovne galanterije

adresa: **Dragoljuba Milanovića Bene 95**
Tel: 034 318 862 mob: 063 290 347
www.uni.rs i www.uni-online.rs

**150 kvadratnih metara poslovnog prostora,
15 000 artikala preko 40 poznatih svetskih brendova
generalni zastupnik za DISNEY školski pribor**

UNIVERZAL Vam nudi: Kancelarijski i školski pribor, poslovnu galanteriju, blokovsku robu, higijensko poslovnu konfekciju, ukrasna pakovanja, ramove i foto albume, računarsku opremu i dodatke, slikovnice, bojice, bojanke, knjige, čestitke, pozivnice, pisma, razglednice...

megabelt

GUME Putnički i teretni program Poljomehanizacija Motocikli i bicikli

ULJA I REMENJA

Auto delovi Auto kozmetika

klasično klinasto, nazubljeno, polu-v P/PH, transportno, sintetičko, zupčasto, varijatorsko, okruglo, extremultusi...

Mala Vaga, Kneza Mihaila 106, Telefon 325 236

САТИРА

Ламент над празнином

- Ово ми је један од најгорих дана - хуктао је од раног јутра Феликс над столом и над својом судбином.

- Не видим смисао живота - говорио је држећи руке на очима. - Питам се, због чега моје постојање на планети? Ма, питам се због чега постоји планета? Данас сам веома депресиран и разочаран. Озбиљно помишљао да дигнем и руку и ногу на себе и растанем се од овог живота који ми није био пријатељ - Феликс је руком опонашао држање пиштоља и пуцање у сопствену, слушану главу, док је ногом трзао као да издише.

- Од када је свануло, мрак ми је пред очима. И све је тривијално, прозаично, банално, испразно... Када сам се јутрос суочио са суровом стварношћу, потонуо сам у осећање апатије - Феликс се давио у ружним мислима. - Тако сам безвољан и све ми је равно - показивао је то и равним покретима руку. - Осећам се грозно, јадно, понижено, одбачено и издано. Питам се, вреди ли било какав труд, ако нема резултата мог крвавог рада?

А онда је Феликс морао самом себи да призна велики пораз.

- У данашњим новинама нема ниједне вести о мени, ниједног ретка, ниједне моје слике и изјаве. Грозна је ова изборна тишина!

Александар ЧОТРИЋ

Карикашура: Горан МИЛЕНКОВИЋ

Ми се најодлучније залажемо за департизацију државе јер смо смо све чланове наше партије већ запослили!

Раде ЂЕРГОВИЋ

Признање

- Замисли - обратио се Феликс једном пријатељу - моја жена за мене каже да сам шмоклан, уштва, никоговић, лицемер и користољубиви подлац.

Пријатељ га је значајно погледао, али ништа није коментарисао. Само је слегао раменима, показујући тако да његова рамена нису за плакање.

Феликс је имао потребу да са неким подели своју интиму, да се изјада и да исприча кроз какав пакао пролази у браку. Знао је да није паметно откривати другим људима своје слабости, али овога

Стекао сам животну зрелост. Трпим боље него икад!

Ивко МИХАЈЛОВИЋ

Србија је у фази лактације. Зато је сви музу!

Радомило МИЋКОВИЋ

пута је морао да се отвори, да не би пукао.

- Нема дана да ми жена не зовца да сам слабић, површан, немаран, недоследан, кукавица... Шта ми све не говори, не могу ни да поновим. Не знам зашто, али највише ми то говори недељом. Како устанемо тог дана, креће њено придиковање. Недељом - уздахнуо је Феликс - она има највише времена и енергије да ме вређа, вербално напада, омаловажава, кињи и оптужује. Још пре доручка изређа да сам опсесивно компулсивно поремећена личност, неуротик, хистерик, депресиран, аутистичан... За доручком, који ми преседне, моја жена сикће да не може да ме назове човеком, јер сам лажов,

манипулант, преварант, лицемер, гад...

Пријатељ га је слушао и чудио се. - Како одмиче дан, тако сам ја за моју жену све гори - говорио је Феликс ужарених образа. - До ноћи сам морална наказа, физичка кретатура, емотивно незрео, ментални болесник...

Онда је Феликс значајно погледао пријатеља, очекујући да и он нешто каже.

Овај је припалио цигарету, повукао дим и одмахнуо руком:

- Ипак те жена најбоље познаје!

Александар ЧОТРИЋ

Бирачи су сити свега. То је једини разлог што на дан избора закључавамо контејнере!

Милан Р. СИМИЋ

Караван

Крагујевац је вазда имао градове побратиме. Никада нисам била на пријему код градоначелника, али сам једном читала у новинама да хол од његове канцеларије краси на десетине урамљених повеља о сарадњи, пријатељству, братимљењу. Читав поток доказа о братској љубави. Истина, некада је важио кључ "братство и једниство" помоћу којег се до тог статуса долазило, а данас се пријатељи траже више из интереса.

Од свих тих пријатељских градова, најапсурдније је било братимљење са америчким градом Спрингфилдом, три године након бомбардовања. Какве смо вајде имали од тога не сећам се, али зато живо памтим Караван пријатељства који је сваке године пловио пут Карловца и обрнуто. И, како су нас натовске бомбе зближиле са Спрингфилдом, тако су међусобни топовски плотуни раздвојили нас и Карловца.

Ипак, Карловац је некако увек имао посебно место међу свим нашим пријатељским градовима. Ми смо код њих одлазили за Ђурђевдан, а они код нас долазили на октобарске свечаности. Десетине аутобуса, а њихов број се из године у годину повећавао, хрлило је два пута годишње тамо-амо. Натрпани сувенирима, домаћом ракијом, сувим месом, сиром, кајмаком, музичким инструментима и разним дрангулијама од поклона, кретали смо на пут. Свирали се, певало и здрављало још пре него би кренули. Скоро сви смо се међусобно познавали јер, ко је једном кренуо са Караваном, ретко је прекидао ту традицију. Само су нам се, изнова, прикључивали нови.

У старој Југославији, Карловац је био један од најлепших градова. Град зеленила, смештен чак на четири реке! Близу море, близу Плитвице, надомак Загреб, а Словенија преко пута! Милина! Тих дана, док смо боравили код њих, читав град је био подређен Крагујевчанима: гостовали су најпознатији рок бендови, кувао се војнички пасуљ на Петровој Гори, пентрала смо се уз Дубовац и пијанчили поред Коране! Наливали смо се чувеним, и најбољим карловачким пивом! Плакало се и кад смо долазили и још више кад смо кретали назад! Онда се тај "сценарио" понављао на јесен, у Крагујевцу. У међувремену, летовали смо заједно, дружили, заљубљивали, кумовали једни другима... Када нас је једне године поплавила Лепеница, Карловчани су читаве композиције слали хране. Једном нам се, у повратку, покварио аутобус, негде иза Загреба, а колоне аутомобила су у рекордном року дојуриле ауто путем, сви спремни да нас превезу до куће.

Ја сам се "каравану" придружила још у основној школи. Немам појма како се то десило, али је, ваљда, било очекивано с обзиром на побратимску традицију. И, тада сам упознала моју Вишњу, једно слатко, насмејано и добро девојче! Њен отац је служио војску у Крагујевцу и био је "стари караванчија" који је своје пријатеље радо примао у мају у свој дом. Онда сам се тој екипи придружила и ја. Не само да смо Вишња и ја наставиле годинама да се виђамо, ми смо се непрекидно дописивале. Пун кофер најлепше направљених коверата и најискренијих писама остао је као потврда једног великог пријатељства.

Не сећам се када смо се последњи пут виделе, али се сећам мучног телефонског разговора усред рата. Гранате су летеле над Карловцем, свака је својатала Вуковар и била увређена на ону другу. Потом су и над нама вилениле неке бомбе, ишло се из рата у рат. Вишња и ја смо прекинуле контакт.

А, онда сам синоћ, угледала њено и даље мило лице на свом рачунару. Признајем да ми је рука дрхтала док сам јој слала поруку и стрепела да ли ће да одговори. А, онда је стигло: "Лед пукнуо..." Одахнула сам и схватила да рољам у сузама. Бесконечно дуг разговор текао је без враћања на деценијску рупу у нашем дружењу. Моја Вишња је и даље лепа, врцава и вазда зрелија од мене.

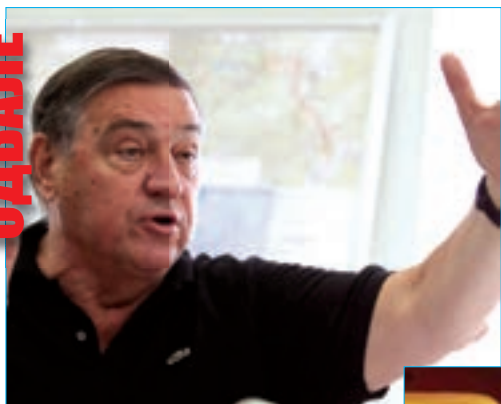
Да се разумемо, далеко од тога да сам југоносталгична. Хтела сам само да кажем да сам многа своја дугогодишња пријатељства умела да сачувам и очувам у животу. Али да има и оних које невиђеном снагом чувам и у свом срцу. И, да не заборавим: Политичари лажу, каравани не пролазе, али пријатељства остају!

ЛЕПА ЈЕЛА

Горан Миленковић

МИРКА ВАСИЉЕВИЋ, глумица, на питање када ће се венчати са фудбалером Вујадином Савићем:

- Наравно да планирамо венчање, али организација свадбе захтева доста времена, и то је једина степеница која нас дели од олтра.

ЕКСТРА НЕНА, шансољерка, која се бави и педагошким радом:

- Код нас се не схвата разлика између уметника и просечних који доминирају у медијима. „Знакове поред пута“ срушили су писци једногодишњих бестселера и свадбарских хитова, који хрле у дворане пуне немислих.

ЈОВО КАПИЋЕВИЋ, некадашњи високи функционер УДБЕ, на питање где су кости генерала Драже Михаиловића:

- Нисам ја био гробар, а и да знам где је, не бих рекао за живу главу, зашто да се слави његов гроб.

МИЛУТИН МРКОЊИЋ, министар и „заводник“, на опаску да је „виђен с неком новом“:

- То ми је пријатељица и нема говора да имам нешто с њом. Не бих ја моју Ану Бекуту мењао ни за шта на свету.

МАРИЈАНА МАТЕУС, модна стилисткиња:

- Секс је кључ успеха. Веома сам страсна жена, тако да код мене не може да прође мушакрац који није довољно паметан и потентан.

ТАТЈАНА ВОЈТЕХОВСКИ, ТВ новинарка:

- Седе неки људи на кафи и своје слободно време користе тако што причају да ли Татјана Војтеховски има момка или нема. Интересује ме шта би више продало неки број магазина - да имам момка или да сам раскинула.

РАМБО АМАДЕУС, музичар, представник Црне Горе на „Еуросонгу“, некада је имао лоше мишљење о овој манифестацији:

- Промена става или мишљења је легитиман процес. И црква је тврдила да је Земља равна плоча, па се предомислила.

ПРОФ. РАТКО БОЖОВИЋ, социолог културе:

- Материјално сиромаштво произвело је духовну сушу. Ветрови кризе померили су човека, као што у јесен отргну лист са дрвета и баце га у бласто.

САША ВИДИЋ, модни дизајнер:

- Наше жене су прилично неумерене, па на њима најчешће буде свега - и са кинеске пијацице и из престижних бренд радњи. Тако настају те покретне тезге које срећемо на улици и гледамо на телевизији.

Нису баш слатке и крупне, али су прве и скупе

Последице „изборног земљотреса“ у једној крагујевачкој згради

Тужно је видети сломљену јапанску шљиву, још тужније што тако нешто било ко може да уради

Где ли са Мале ваге путује ова трафика

Захваљујући спретности овог радника, мушкатла испред Скупштине града ужива у купању

“ТРГОВИНА 22”, А. Д., КРАГУЈЕВАЦ**ОГЛАШАВА
СЛОБОДАН ПРОДАЈНИ
ПРОСТОР**

у строгом центру Крагујевца,

**Улица Краља Александра
I Карађорђевића 58,
површине 58 м²**Правна и физичка лица писмену понуду о заинтересованости
за наведени пословни простор могу доставити на адресу:„Трговина 22”, а. д., Крагујевац,
Улица 19. октобра број 2,
са знаком “Понуда за закуп”),

или

електронском поштом
(e-mail: office@trgovina22.rs)Рок за достављање понуда је 7 дана од дана
објављивања огласа.**Контакт телефон за додатна обавештења и договор
о разгледању простора је 064/867-53-55.**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ГРАД КРАГУЈЕВАЦ
Градска управа за просторно планирање,
изградњу и заштиту животне средине**О Б А В Е Ш Т Е Њ Е
О ПОДНЕТОМ ЗАХТЕВУ ЗА ОДЛУЧИВАЊЕ О
ПОТРЕБИ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА
НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ**Градска управа за просторно планирање, изградњу и заштиту животне средине, Служба
за заштиту животне средине, обавештава јавност да је носилац пројекта "VIP Mobile"
д.о.о., поднео захтев за одлучивање о потреби израде Студије о процени утицаја на
животну средину ПРОЈЕКТА – Радио – базне станице "КГ 3023 КГ Станово", чија се
реализација планира на катастарској парцели 7836 КО Крагујевац 3–насеље Станово
3, Град Крагујевац.Увид у податке и документацију из захтева носиоца пројекта, може се извршити у
просторијама овог органа - Градска управа за просторно планирање, изградњу и заштиту
животне средине, Служба за заштиту животне средине, канцеларија број 326, Трг
слободе бр. 3, у периоду од 24.05.2012. до 04.06.2012. године, у времену од 9-12 часова.У року од 10 дана од дана објављивања овог обавештења, заинтересована јавност може
доставити мишљења о захтеву за одлучивање о потреби процене утицаја предметног
пројекта на животну средину овом органу.Овај орган ће у року од 10 дана од дана истека рока из става 3. овог обавештења донети
одлуку о томе да ли је за предложени пројекат потребна процена утицаја на животну
средину, о чему ће благовремено обавестити јавност.**Крагујевачке**

Маркетинг

Телефон: 333 111 333 316
Бранча Радмарића 9, I спрат
marketing@kragujevacke.rs**АУТОПЕРИОНИЦА****„ВОЈА“****26 година
са вама****АКЦИЈА ДО 15. 6. 2012.**

- Прање споља и унутра – 350 динара
- Дубинско прање, Прање мотора
- Прање тепиха 80 динара по 1квм

По завршетку акције
нова изненађења!**Ми шрајемо,
нама се верује!**Таковска 16,
Телефони: 322 084, 318 130**Мали огласи****Продаја****ПРОДАЈЕМ** стан од
71квм, Ердоглија, Даничиће-
ва 89. Очуван. Телефон: 064
22 77 33 7.**ПРОДАЈЕМ** стан, Ердо-
глија, 80квм. Телефон: 060
316 26 77.**ПРОДАЈЕМ** кућу у Бео-
граду, Сремчица, 240 квм,
три стамбене јединице, о-
премљена, одржавана, ета-
жно грејање, гас, гаража, у-
књижена, цена 100.000 евра.
Телефон: 061 27 29 260.**ПРОДАЈЕМ** плац од 6 ари
у Шумарицама. Телефон:
064 23 033 91.**ПРОДАЈЕМ** викендицу у
Шумарицама. Телефон: 064
19 011 74.**ПРОДАЈЕМ** Ладу самару,
90-то годиште, први власник,
прва боја, плин. Телефон:
063 642 952.**ПРОДАЈЕМ** гаражна вра-
та 2270 x 2300, две фотеле,
кауч, мали сто, француски
лежај, комода за постели-
ну, веш машину, ел. шпорет
и витрину. Повољно, очува-
но. Телефон: 061 18 18 372.**ПРОДАЈЕМ** два ТВ, екран
74cm, у гаранцији и лежај.
Телефон 034 367 305.**ПРОДАЈЕМ** фрезу 506,
приколицу за путнички ау-
томобил и стону бушилицу.
Тел: 587 334.**ПРОДАЈЕМ** два коришће-
на лежаја, са мадрацима, ду-
шек- симпо 2x1, и два кори-
шћена вунена душека за
7.000,00 динара. Телефон:
336 950.**Издавање****ИЗДАЈЕМ** две гарсоњере,
на Аеродрому. ПОВОЉНО.
Телефон: 064 14 12 848.**ИЗДАЈЕМ** двособан, ком-
плетно намештен стан у цен-
тру града, код Робне куће, са
централним грејањем, кли-
мом и кабловском телеви-
зијом. Тел. 063-77-13-607.**ИЗДАЈЕМ** гарсоњеру, на
Малој ваги, код „Максија”,
централно грејање, каблов-
ска. Тел: 063-77-13-607.**Услуге****МАТЕМАТИКА**, механи-
ка, физика – сви узрасти. Ча-
сови у току школске године и
припремна настава за упис у
Математичку гимназију (СМ)
и полагање мале матуре. Сту-
денти (јун – 2012.). Пријем-
ни (више и високе школе и
факултеги). Матурски. Так-
мичења. Тел. 034-360-202,
063-77-11-002, Арсић.Већ је прошло четрдесет тужних дана од како нас
остави да вечно тугујемо**Радослав
Стевановић**

1931 – 2012.

Породице Стевановић и Томљановић

30. маја 2012. у 11 сату на гробљу Бозман дава-
ћемо четрдесетодневни помен нашем воље-
ном**Мирољубу Миши
Васиљевићу**

1956 – 2012.

Живот је тренутак, сећање вечност, а бол није у су-
зама, већ у нашим срцима, где ћеш живети вечно.

Твоји Јулија, Душан и Лаза

СЕЋАЊЕ**Снежана Батавелећић**Рођена Јагличић
13.6.1961 – 27.5.2006.Прошло је шест тужних година од преране
смрти наше драге Снежане.
Време не може да умањи нашу тугу.

Њени најмилији

СЕЋАЊЕ19.5.1994 –
19.5.2012.**Танаско
Тодоровић**учитељ
у пензијиСин Зоран
са породицомДана 30. маја 2012.
навршава се пет
тужних година од
када није са нама
наш**Томислав
Радошевић**Породица
РадошевићУ четвртак, 29 маја,
башна мој рођендан
навршава се 19 год-
ина од како је умрла
моја мајка**Десанка
Димитријевић**С дубоким поштова-
њем
Александар

Нашој вољеној и никад прежаљеној

Милеси Обрадовић

новинарки
1951 – 2011.

Даваћемо годишњи помен у недељу, 27. маја 2012. године, у 11 сати, на гробљу у Рачи крагујевачкој. Позивамо родбину и пријатеље да присуствују помену.

Ожалошћени: супруг Димитрије, син Јован, тетка Милица и теча Милутин

СЕЊАЊЕ

Дана 23. маја 2012. навршило се пет тужних година без нашег драгог супруга, оца, деде и свекра

Миливојевић Михаила Нонета

Морамо се помирити твојим губитком, јер то је део живота, али бол и сећања ће остати заувек.

Супруга Нада, синови Бошко и Небојша са породицама

Дана 29. маја 2012. године, навршава се шест месеци од смрти нашег драгог

Стева Обрића

Позивамо рођаке и пријатеље да присуствују парастосу који ће се тим поводом одржати у суботу 26. маја 2012. године на гробљу Бозман, са почетком у 12 сати.

Породица Обрић

Дана 30. маја 2012. године, навршава се 25 година од како није са нама наша вољена мајка и супруга

Цоловић Зорка

Првослав, Оливера и Милица са породицама

Навршава се петнаест година од смрти наше вољене и незаборавне

др Мирјане Аничић

Време није лек, већ неми сведок наше туге. Са поносом те помињемо, са љубављу чувамо, са тугом живимо.

Твоји најмилији: Ана, Жарко и Стојан

Поводом обележавања 45 година матуре, ученици хемијског одсека Техничке школе, генерације 66/67, са тугом се сећају својих другарица и другова и разредних старешина:

Надежде Савић
Наде Ђуровић
Милана Васиљевића
Марице Јовановић
Верице Ранковић
Љиљане Вуловић
Будислава Милосављевића
Александра Радотића, професора
Саре Јовановића
Верославе Пауновић
Драгице Ђорђевић
Зорке Луковић
Љиљане Маричић
Снежане Маљковић
Вере Мијалковић, професора

Нашој милој, драгој и јединој

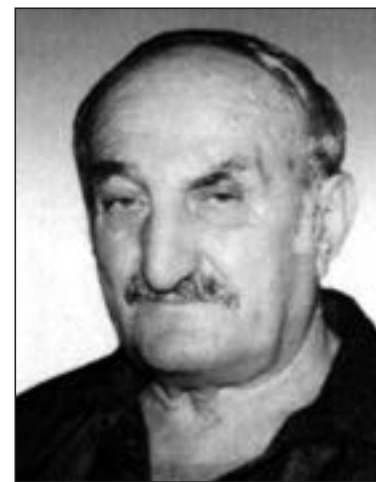
Пејчић Лидији

дипл. правник
2008 – 2012.

Прошле су дуге, тешке и чемерне четири године испуњене великим и трајним болом и тугом за нашом једином и најмилијом Лики, која више није са нама, чиме је у нашој души заувек остала неизмерна празнина и жалост за њом.

Вечно ожалошћени родитељи:
мајка Верица и отац Ненад.

Дана 21. априла 2012. године преминуо је наш свекар

Обрадовић Градимира мајстор

Четрдесетодневни помен ћемо давати у суботу 26. маја 2012. године у 11 сати на Бозман гробљу. Позивамо родбину и пријатеље да присуствују овом тужном помону.

Породица Обрадовић

ТЕЛЕВИЗИЈА КРАГУЈЕВАЦ

ТВ ПРОГРАМ

од 24. до 30. маја

Четвртак 24. мај	Петак 25. мај	Субота 26. мај	Недеља 27. мај	Понедељак 28. мај	Уторак 29. мај	Среда 30. мај
<p>07.00 Јутарњи програм</p> <p>07.00 Јутарњи програм</p> <p>09.00 Вести</p> <p>09.05 Музички програм</p> <p>10.00 Кулињца р.</p> <p>10.30 Врхови р.</p> <p>11.00 Серија р.</p> <p>12.00 Вести</p> <p>12.05 Кулињца</p> <p>12.35 Кулиња у цвећу р.</p> <p>13.00 Музички програм</p> <p>14.00 Комунални сервис р.</p> <p>15.00 Цртани филм</p> <p>15.30 Црква брвнаре р.</p> <p>16.00 Вести</p> <p>16.05 Анализа р. □</p> <p>17.00 Мозаик</p> <p>18.00 Књижевни магазин</p> <p>18.30 Мобил Е</p> <p>18.40 Хит дана</p> <p>19.00 Хроника 1</p> <p>19.30 Цртани филм</p> <p>20.00 Стане ствари</p> <p>21.00 Анализа □</p> <p>22.00 Хроника 2</p> <p>22.30 MegaFon Music</p> <p>23.30 Атлас</p> <p>00.00 Вести</p> <p>00.05 Хит дана</p> <p><small>наставка програма ТВ Крагујевац</small></p>	<p>17.00 Моја Шумадија</p> <p>07.00 Јутарњи програм</p> <p>09.00 Вести</p> <p>09.05 Музички програм р.</p> <p>10.00 Кулињца р.</p> <p>10.30 Књижевни магазин р.</p> <p>11.00 MegaFon music р.</p> <p>12.00 Вести</p> <p>12.05 Кулињца р.</p> <p>12.35 ABC шоу р.</p> <p>13.00 Музички програм</p> <p>14.00 Стане ствари р.</p> <p>15.00 Цртани филм</p> <p>15.30 Атлас р.</p> <p>16.00 Вести</p> <p>16.05 Анализа р. □</p> <p>17.00 Моја Шумадија</p> <p>18.00 Fashion Files р.</p> <p>18.30 Мобил Е</p> <p>18.40 Хит дана</p> <p>19.00 Хроника 1</p> <p>19.30 Цртани филм</p> <p>20.00 Раскрића</p> <p>20.30 Акција</p> <p>21.00 Анализа □</p> <p>22.00 Хроника 2</p> <p>22.30 Серија</p> <p>23.30 Музички програм</p> <p>00.00 Вести</p> <p>00.05 Хит дана</p> <p><small>наставка програма ТВ Крагујевац</small></p>	<p>23.00 Талентовани господин Ритли</p> <p>08.45 Најава програма</p> <p>09.00 Вести</p> <p>09.05 Цртани филм</p> <p>09.35 Хорзан р.</p> <p>10.00 Документарни програм: Пропаст света</p> <p>11.00 Нокаут р.</p> <p>11.30 Улови трофеј р.</p> <p>12.00 Вести</p> <p>12.05 Шумадијски праг р.</p> <p>13.00 Кулиња у цвећу</p> <p>13.30 Fashion files</p> <p>14.00 Shopping avantura</p> <p>15.00 Дугометражни цртани филм</p> <p>16.00 Вести</p> <p>16.05 Страх ИКС ■</p> <p>18.00 Раскрића р.</p> <p>18.30 Акција р.</p> <p>19.00 Хроника 1</p> <p>19.30 Цртани филм</p> <p>20.00 Лек из природе</p> <p>20.30 Илузиониста</p> <p>21.00 Концерт</p> <p>22.00 Хроника 2</p> <p>22.30 ABC шоу</p> <p>23.00 Талентовани господин Ритли ■</p> <p>00.00 Вести</p> <p>01.00 Хит дана</p> <p><small>наставка програма ТВ Крагујевац</small></p>	<p>22.30 Култура</p> <p>09.00 Вести</p> <p>09.05 Цртани филм</p> <p>09.35 Мрачна страна дигиталног света р.</p> <p>10.00 Вести</p> <p>10.05 Биографије познатих</p> <p>11.00 Кулиња у цвећу</p> <p>11.30 Лек из природе</p> <p>12.00 Вести</p> <p>12.05 Шумадијски праг</p> <p>13.00 Агро дневник</p> <p>14.00 Вести</p> <p>14.05 Концерт</p> <p>16.00 Вести</p> <p>16.05 Једно јутро у Реноу ■</p> <p>18.00 Вести</p> <p>18.05 Нокаут</p> <p>18.30 Улови трофеј</p> <p>19.00 Хроника 1</p> <p>19.30 Цртани филм</p> <p>20.00 Вести</p> <p>20.05 Стаклоно звоно</p> <p>20.30 Мрачна страна дигиталног света</p> <p>21.00 Концерт</p> <p>22.00 Хроника 2</p> <p>22.30 Култура</p> <p>23.00 Наивац ■</p> <p>00.00 Вести</p> <p>01.00 Хит дана</p> <p><small>наставка програма ТВ Крагујевац</small></p>	<p>19.30 Спортски преглед</p> <p>07.00 Јутарњи програм</p> <p>09.00 Вести</p> <p>09.05 Музички програм р.</p> <p>10.00 Кулињца р.</p> <p>10.30 Кулиња у цвећу р.</p> <p>11.00 Серија р. □</p> <p>11.55 Хит дана</p> <p>12.00 Вести</p> <p>12.05 Кулињца</p> <p>12.35 Стаклоно звоно р.</p> <p>13.00 Музички програм</p> <p>14.00 Шолинг авантура р.</p> <p>15.00 Цртани филм р.</p> <p>15.30 G.E.T. Report</p> <p>16.00 Вести</p> <p>16.05 Биографије познатих</p> <p>17.00 Мозаик</p> <p>18.00 Све о животињама</p> <p>18.30 Мобил Е</p> <p>18.45 Хит дана</p> <p>19.00 Хроника 1</p> <p>19.30 Спортски преглед</p> <p>20.00 Снимак рукометне утакмице</p> <p>22.00 Хроника 2</p> <p>22.30 Спортски преглед</p> <p>22.45 Серија □</p> <p>23.30 Музички програм</p> <p>00.00 Вести</p> <p>00.05 Хит дана</p> <p><small>наставка програма ТВ Крагујевац</small></p>	<p>20.00 Патрола 92</p> <p>07.00 Јутарњи програм</p> <p>09.00 Вести</p> <p>09.05 Музички програм р.</p> <p>10.00 Кулињца р.</p> <p>10.30 Све о животињама р.</p> <p>11.00 Серија р.</p> <p>12.00 Вести</p> <p>12.05 Кулињца</p> <p>12.35 Агро дневник р.</p> <p>13.00 Музички програм</p> <p>14.00 Снимак рукометне утакмице р.</p> <p>16.00 Вести</p> <p>16.05 Анализа р. □</p> <p>17.00 Мозаик</p> <p>18.00 Ного на путу</p> <p>18.45 Хит дана</p> <p>19.00 Хроника 1</p> <p>19.30 Цртани филм</p> <p>20.00 Патрола 92</p> <p>20.30 Суграђани</p> <p>21.00 Анализа □</p> <p>22.00 Хроника 2</p> <p>22.30 Серија □</p> <p>23.30 Документарни програм Пропаст света р.</p> <p>00.00 Вести</p> <p>00.30 Хит дана</p> <p><small>наставка програма ТВ Крагујевац</small></p>	<p>20.00 Комунални сервис</p> <p>07.00 Јутарњи програм</p> <p>09.00 Вести</p> <p>09.05 Музички програм р.</p> <p>10.00 Кулињца р.</p> <p>10.30 Ного на путу р.</p> <p>11.00 Серија р. □</p> <p>11.55 Хит дана</p> <p>12.00 Вести</p> <p>12.05 Кулињца</p> <p>12.35 Култура р.</p> <p>13.00 Музички програм</p> <p>14.00 Патрола 92 р.</p> <p>14.30 Суграђани р.</p> <p>15.00 Цртани филм р.</p> <p>15.30 G.E.T. Report р.</p> <p>16.00 Вести</p> <p>16.05 Анализа р. □</p> <p>17.00 Мозаик</p> <p>18.00 Врхови</p> <p>18.30 Мобил Е</p> <p>18.45 Хит дана</p> <p>19.00 Хроника 1</p> <p>19.30 Цртани филм</p> <p>20.00 Комунални сервис</p> <p>21.00 Анализа □</p> <p>22.00 Хроника 2</p> <p>22.30 Серија</p> <p>23.30 Раскрића</p> <p>00.00 Вести</p> <p>00.05 Хит дана</p> <p><small>наставка програма ТВ Крагујевац</small></p>

НАМА СЕ НАЈВИШЕ ВЕРУЈЕ

www.rtk.co.rs

Izvod iz programa regionalne Televizije **Kanal 9**

OBJEKTIV 2 U 19.00
Pored ovog, svakog dana još dva izdanja najaktuelnijih vesti iz grada i regiona u 15.30 i 22.30

ТАЧНО U 09:00
Jutarnji matine, servisne informacije, dešavanja iz grada i regiona. Svakog radnog dana, TAČNO U 09:00!

PULS
Politički talk – show, autor Sonja Radošević, premijera petkom u 20.05, a repriza subotom u 14.00

ŠUMADIJSKA RAZGLEDNICA
Region na dlanu, sva aktuelna dešavanja iz regiona, premijera ponedeljkom 20.05h, repriza 12.30h

ARS ANTIKA
Antikviteti i umetničko stvaralaštvo u novom terminu nedeljom u 17.30

CASINO CLUB
Muzički talk - show, i dalje premijerno četvrtkom u 20.05, repriza petkom u 12.30

SPAJALICA
Kratka forma, spaja javne ličnosti kroz različite teme radnim danima u 07.10, 08.10, 11.10, 12.10, 18.15, 20.00 i 23.00

FLASH
Kulturni show biz magazine u "novom ruhu" i novim terminima 10.00, 16.00, 18.00, 22.00, 00.00

K9 NEDELJOM
Provedite nedeljno popodne uz bogat zabavni sadržaj – muzika, film, moda, sport, kultura, uz zanimljive goste iz regiona. nedeljom od 16.00 h

SERIJSKI PROGRAM
„Moje tri sestre“ (Nova TV novela na programu TV Kanal 9...) premijera radnim danima u 16.15, repriza narednog dana u 10.15
„Krajnja sila“ (Bi Bi Sijeva serija) Premijera radnim danima u 23. 10, repriza narednog dana u 17.10

FILMSKI PROGRAM
„Pijačkaš“ - **Subota 00.00**
„Lud za muzikom“ - **Nedelja 23.00**

Dok vi nas gledate, mi vas slušamo!

Regionalna Televizija Kanal 9 tel./faks (034) 331-509 marketing (034) 337-667

